

PORTFOLIO EUROPEU DE LES LLENGÜES

Educació Secundària

Guia didàctica

Conselleria de Cultura, Educació i Esport

Direcció General d'Ensenyament

Director del projecte: Agustí Pérez Folqués

Coordinadora de l'experimentació: Anna Marí Martínez

Equip de redacció de la guia de Secundària

Coordinadora de la guia: Milagros García Pla

Autoria: Milagros García Pla, Núria Tortosa Vila, Raul Serrador Almudéver i Salvador Pérez García.

Col·labora: Rafael Fresquet Fayos i Manel Pitarch Font (Assessoria Didàctica per a l'Ensenyament en Valencià), Amparo Calpe Moliner (CEFIRE de Godella), M Teresa Medina (CEFIRE d'Alzira), professorat de la Nostra Escola Comarcal de Picassent, professorat de l'IES El Caminàs de Castelló de la Plana.

Índex

3. Decisions relatives a l'aplicació del PEL

3.1. Bases metodològiques que implica la aplicació del PEL

3.1.1. Tractament integrat de llengües

3.1.2. Tractament integrat de llengües i continguts

3.1.3. Aprendre a aprendre: autoregulació. Estratègies.
Autoavaluació

3.2. Com integrar el PEL en el treball a l'aula?

3.2.1. Coneixement del PEL

3.2.2. Com es poden utilitzar les taules?

3.2.3. Quan s'ha d'acudir al PEL?

3.2.4. Qui ha d'utilitzar el PEL

3.3. Com han de participar les famílies?

4 Activitats

ES01 El còmic plurilingüe

ES02 El bingo plurilingüe

ES03 El quadre de Babel

ES04 Aeroport internacional de Picassent

ES05 El joc dels detectius

ES06 Instruccions per a volar

ES07 I dic: on sóc?

ES08 Mai no digues mai de la vida (*never say never again*)

ES09 Passaparaula

ES10 Qui és qui? (personatges famosos)

ES11 El jeroglífic

ES12 Tabú

ES13 El Portfoli sempre crida dos vegades

ES14 El plaer de comunicar-se

ES15 Activitat "llenguat" (llengua i art)

ES16 Amics per correu (*pen-friends*)
ES17 Un dia memorable en la vida de Núria
ES18 Telegrama europeu
ES19 Vine a la meua festa! *Come to my party!*
ES20 El binomi fantàstic
ES21 Qüestionari: fas açò?
ES22 PEL? Això què és?
ES23 El contracte
ES24 Comentaris sobre la classe
ES26 Fes/no faces
ES27 Quina cançò estic escoltant?
ES28 Juguem amb pel·lícules
ES29 Com és ta casa
ES30 *Making an electronic magazine*
ES31 Fem un espot
Es32 *Photoproject*
ES33 Aprendre a aprendre
ES34 Quin és l'argument?
Bibliografia i referències
Bibliografia citada i materials usats

3. | Decisions relatives a l'aplicació del Portfolio

Bases metodològiques

3. DECISIONS RELATIVES A L'APLICACIÓ DEL PEL DE SECUNDÀRIA

3.1. Bases metodològiques que implica l'aplicació del PEL

Tots els canvis o totes les innovacions requereixen un esforç per poder introduir-los. En el nostre cas, l'esforç de la implantació del PEL conduirà a una reorientació de l'avaluació i de la metodologia al segle XXI que estarà en consonància amb la societat actual.

Amb l'ús del PEL, el procés d'aprenentatge de les llengües es fa més transparent, perquè potencia la capacitat de reflexió i d'autoavaluació de l'alumnat, de tal forma que l'habilita per assumir gradualment la seua responsabilitat en el procés. Quan la millora es porte a terme, el professorat gaudirà d'un ensenyament més agradable i l'alumnat entendre que també té la seua parcel·la de responsabilitat en allò que passa a l'aula.

El PEL en l'Educació Secundària pretén:

- Que la comunitat educativa tinga clar que la finalitat de l'aprenentatge de llengües és comunicar-se, és a dir, treballar les competències comunicatives. Estes competències són fonamentals per a l'aprenentatge en qualsevol altra àrea.
- Dotar l'alumnat d'unes estratègies per a "aprendre a aprendre", promoure la cultura de l'autoavaluació i facilitar que l'alumnat aprenga de forma autònoma, farà que el seu aprenentatge siga un procés actiu i continuat que després puga prolongar-se fora de l'escola.
- Fomentar el plurilingüisme i entendre l'aprenentatge de llengües com una globalitat.

El PEL es fa servir en totes les llengües, tant les ambientals (entenent així les llengües que envolten l'alumnat bé perquè les parla, bé perquè les escolta o bé perquè pertanyen al seu entorn immediat), com les llengües estrangeres que puga conèixer o aprendre dins i fora del context escolar.

Per mitjà del PEL, l'alumnat d'Educació Secundària desenrotllarà les capacitats d'expressió i de comprensió oral i escrita i la interacció oral en les dos llengües oficials i en les llengües

---

La coordinació del professorat, element clau

estrangeres, en contextos significatius. El que acabem de dir implica que l'alumnat ha de fer una reflexió planificada sobre el funcionament del llenguatge i sobre les característiques formals de la llengua. A més, aprendre una llengua comporta aprendre les valoracions socials i sociolingüístiques a través d'actituds crítiques sobre la manera com el llenguatge les transmet. De la mateixa manera, s'establixen uns criteris metodològics comuns per a l'aprenentatge de totes les llengües.

El PEL també ajudarà l'alumnat a ser conscient de les seues estratègies per a comunicar-se i per a aprendre, i li facilitarà les eines per a aprofundir en un aprenentatge posterior durant la vida.

La tasca de coordinació entre el professorat de llengües ha de realitzar-la necessàriament la persona del centre que conega amb profunditat la funció pedagògica del PEL i que sàpiga transmetre la idea d'unitat que demana l'aprenentatge de llengües en general. Podria fer-se'n càrrec el cap d'un departament de llengües de l'IES o el professor o la professora que ha tingut la iniciativa de treballar el PEL al centre.

Per tant, el professorat de llengües s'ha de coordinar per a planificar les seues programacions. Esta idea, com explicarem més detalladament després, partix de la base que en totes les llengües hi ha un fons subjacent comú que és innecessari repetir en cada una de les classes de les diverses llengües, és a dir, que si a la classe de valencià s'explica què és un verb reflexiu, ja no cal explicar-lo una altra vegada a la classe de castellà o a la d'anglès, perquè l'alumnat ja coneix el concepte. D'esta manera s'aprofiten millor les classes per a altres aspectes com el desenrotllament d'estratègies d'aprenentatge o els trets específics de cada llengua.

Podem utilitzar el PEL com a punt de referència a l'hora d'elaborar la nostra programació d'aula. Per exemple, començant per l'avaluació inicial, la seqüenciació de la programació i els productes finals.

Pel que fa a l'avaluació inicial, el *Passaport* pot ajudar l'alumnat a fer una autoavaluació de les seues competències, a prendre consciència del seu perfil lingüístic, d'allò que pot fer en cada llengua. És un primer contacte que ens porta a reflexionar sobre les necessitats, les motivacions i els interessos de l'alumnat.

Quant a la seqüenciació, primer hem de relacionar els objectius amb els descriptors. A continuació hem d'adequar la definició dels objectius a la forma del descriptor o descriptors triats, entesos estos de forma total o parcial. I en este punt ja tindrem formulats també els criteris d'avaluació, basats també en els descriptors. Per tant, podrem utilitzar les activitats d'aprenentatge de la *Biografia*, les complementàries contingudes en esta guia o

qualsevol altra activitat extreta o adaptada del llibre, fent presents les funcions pedagògiques del PEL.

El fet que l'alumnat utilitze el quadre de descriptors per reconèixer les seues competències i per marcar-se noves fites és molt important. Tindre clar els objectius i el treball de reflexió sobre com aprenc i com he après (*Biografia*) pot ser una eina molt valuosa per a afavorir l'autonomia de l'alumnat i perquè siga conscient de les seues estratègies a l'hora d'aprendre; d'esta manera podrà continuar el procés d'aprenentatge individual de la llengua amb més independència.

L'apartat de la *Biografia* corresponent al bagatge lingüístic també pot utilitzar-se per a la reflexió sobre el reconeixement, el respecte i la valoració positiva de la diversitat lingüística i de la interculturalitat, que sempre suposen un enriquiment.

Finalment, el *Dossier*, que recull les produccions lingüístiques que cada persona realitza, desperta l'interès per l'estudi de la llengua en deixar constància del treball realitzat. S'hi poden guardar produccions orals (cintes enregistrades amb diàlegs...) i escrites, de diversos tipus (diàlegs, narracions, comentaris, poemes, etc.). L'anàlisi del dossier pot reforçar la confiança de l'alumnat en els progressos realitzats en l'adquisició de la competència lingüística i comunicativa. També és recomanable guardar no sols la versió definitiva d'un escrit sinó també els esborranys previs, perquè a través de la seua anàlisi ajudem l'alumnat a reflexionar sobre com aprén i sobre les destreses que ja ha assolit.

Una altra raó en què es fonamenta l'ús del PEL és que l'adquisició de llengües no es fa de manera aïllada, sinó que és com un ventall que cada vegada s'obri més, a mesura que l'aprenent coneix més la llengua o llengües objecte d'aprenentatge.

En començar una unitat didàctica del llibre de text, és molt aconsellable que el professor o la professora faça possible la participació de l'alumnat a l'hora de triar els descriptors que es treballaran. L'alumnat sabrà quines coses exactament ha d'aprendre. Té dret a saber-ho. Estos descriptors es poden focalitzar en parts, posar en pòsters i tindre'ls a la vista de tots i totes. D'altra banda, la funció pedagògica del PEL té clares conseqüències sobre la manera com treballarem el llibre de text. No podem seguir imposant la unitat sencera, tal com l'ha dissenyada l'autor del llibre. El PEL ens compromet a un procés continuat de diàleg i negociació amb l'alumnat, al qual el llibre de text haurà d'estar subordinat. L'ús del llibre caldrà que siga flexible i, fins i tot, podem donar l'opció a l'alumnat d'elegir amb quines parts del llibre vol treballar, d'acord amb els descriptors triats.

El PEL suposarà doncs, un recolzament per a qualsevol professor/a de llengües que pretenga desenrotllar les competències comunicatives del seu alumnat.

Ens trobem amb un nou instrument que aglutina les propostes metodològiques més actuals per a l'ensenyament, l'aprenentatge i l'avaluació de llengües:

- Tractament integrat de llengües
- Integració de llengües i continguts
- Aprendre a aprendre: estratègies i autoavaluació

Integració de llengües

3.1.1 Tractament integrat de llengües

Ja s'ha introduït la proposta del tractament integrat de les llengües. A partir dels plantejaments bàsics exposats haurem d'establir els punts de contacte entre les diferents llengües d'instrucció presents en un centre educatiu. Això ens portarà a plantejar-nos la qüestió de quin podria ser la manera més ràpida i fàcil d'abordar-ne l'ensenyament-aprenentatge que fóra compartida per tot el professorat i més rendible per a l'alumnat.

En qualsevol cas, seria molt convenient que en les nostres decisions tinguérem en compte els aspectes següents:

Hauríem de ser capaços d'arribar a un acord sobre quin ha de ser l'objecte d'aprenentatge de les àrees lingüístiques. No hem d'oblidar que l'objectiu principal de les àrees lingüístiques és l'adquisició per part de l'alumnat d'una competència comunicativa plena, entesa com a competència discursiva, oral i escrita d'acord amb els objectius generals de cada nivell i específics de cada àrea. Per tant, l'objectiu de l'aprenentatge lingüístic és que els alumnes sàpien fer.

Per a arribar a aconseguir els objectius fixats amb el màxim aprofitament del temps i sense malbaratar esforços cal elaborar una programació integrada de l'àrea de llengües. El disseny de la programació ens ha de permetre realitzar un treball fonamentalment comunicatiu, basat en una concepció de la llengua on l'ús és l'element fonamental, per potenciar l'assoliment de les competències oral i escrita. Tots els continguts de les àrees s'han d'estructurar d'acord amb estos objectius. Per tant, el professorat haurà d'arribar a acords sobre la progressió i la distribució de continguts diversos (gramàtica, tipus de text, estratègies de comprensió i expressió, literatura, etc.).

La programació proposada s'ha de concretar per mitjà del disseny o la selecció d'unitats didàctiques integrades o que

permeten el treball integrat¹. L'objectiu de les unitats didàctiques que utilitzem ha de ser l'elaboració d'un treball de producció, oral o escrita, dels alumnes. Per tant haurem de fer servir unitats que integren activitats d'anàlisi i producció de textos, activitats orals i escrites, activitats de reflexió gramatical com a suport de les produccions dels alumnes i activitats que permeten el desenrotllament d'actituds positives envers les llengües.

A més a més, haurem de planificar el treball de la comprensió lectora al llarg dels cicles i els cursos per mitjà de la selecció de textos dels diferents àmbits d'ús i del treball progressiu i sistemàtic de les estratègies de lectura adequades a cada tipus de text. Encara en l'àmbit de la lectura cal realitzar una planificació conjunta de les lectures que fan els alumnes, dels objectius, de les característiques de les obres seleccionades, la quantitat, el/s gènere/s i els tipus d'activitats que es fan sobre les lectures.

També haurem de planificar el treball de l'expressió escrita, per a la qual cosa caldria seleccionar els textos que han d'escriure els alumnes, graduar-ne la dificultat, sistematitzar el treball de la producció escrita a través d'un model de treball comú per a totes les àrees i el treball de les fases del procés de la producció escrita.

Pel que fa al treball de les habilitats orals, tant receptives com productives o d'interacció, haurem de planificar de manera consensuada el treball de la comprensió oral, la selecció dels textos orals que els alumnes han de produir i la sistematització del treball de l'expressió oral per mitjà d'un model de treball comú per a totes les llengües.

De la mateixa manera haurem d'establir acords pel que fa als criteris de correcció de l'escrit i de l'oral: què, quan i com corregir.

Quant a la reflexió gramatical, s'inclou en les programacions com a instrument per a la millora de la capacitat d'interpretació i de producció de textos; per tant haurà de superar els límits de l'oració i prendre en consideració l'àmbit textual i discursiu. La reflexió lingüística s'haurà d'integrar en les activitats de comprensió i producció d'acord amb el tipus de discurs seleccionat. També s'ha de promoure el treball autònom de l'alumnat. En qualsevol cas caldrà que tot el professorat d'àrees lingüístiques utilitze una mateixa terminologia gramatical.

Acords per a treballar les tècniques d'estudi i de treball intel·lectual:

---

¹ Val a dir que la selecció a què fem referència es pot basar en els materials curriculars disponibles actualment en el mercat, però haurem de consensuar els criteris per realitzar una tria el resultat final de la qual ens ajude en el nostre objectiu inicial.

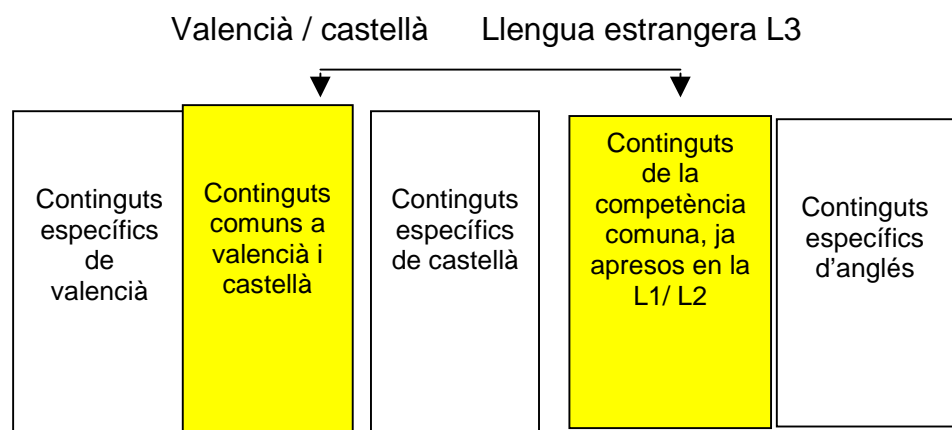
Un altre element que cal tenir en compte és l'ensenyament de la literatura, entesa com un element més de la competència discursiva i adreçada a la formació de lectors competents i autònoms. Per tant caldrà arribar a acords pel que fa a la producció de textos literaris, el treball dels gèneres, les èpoques i el metallenguatge literari.

També cal realitzar un treball coordinat de les actituds lingüístiques a través d'activitats que incidisquen en els sistemes de valors de l'alumnat. Els continguts relacionats amb la varietat lingüística i amb la reflexió sociolingüística s'han d'orientar a l'eradicació dels prejudicis lingüístics i al desenrotllament d'actituds positives envers l'ús del valencià. El treball de les actituds s'haurà de lligar sempre que siga possible a les pràctiques discursives. També cal integrar el treball d'actituds positives cap a les llengües dels nous integrants del nostre sistema educatiu.

Finalment, caldrà realitzar una sistematització dels aspectes potencialment transferibles del codi lingüístic de cada llengua (fonètica, ortografia, morfosintaxi, lèxic) i arribar a acords sobre les característiques de l'avaluació, els criteris i els instruments. L'avaluació haurà de ser coherent amb l'objecte d'ensenyament-aprenentatge de l'àrea; per tant haurà de recollir la diversitat de destreses que intervenen en el desenrotllament de la competència comunicativa. Cal elaborar de manera conjunta instruments d'avaluació diversificats: instruments per a l'autoavaluació, activitats complexes i proves específiques.

CONTINGUTS L1, L2 i LE

(Pel que fa a l'ensenyament i a l'ús vehicular)

En LE aprofitarem els continguts de la competència subjacent comuna ja apresos en L1 i L2.

El treball en la llengua estrangera dins d'un tractament integrat.

L1/ L2 Continguts de la CSC (en L1/L2)	LE Aprofitament dels elements de la CSC
✓ Usos lingüístics lligats a activitats d'aula (SITUACIONS D'ÚS LINGÜÍSTIC)	✓ Exemples: saludar i acomiadar-se, donar les gràcies, demanar per favor, demanar perdó, passar llista, expressar peticions, suggeriments, preferències, capacitats...
✓ Elements textuais	✓ Coneixements sobre els diferents textos. Exemples: històries, cançons, instruccions, simulacions...
✓ Estratègies de comprensió i producció	✓ Exemples: Ús d'expressió facial i corporal, gest, ritme, entonació, escolta atenta, coneixement del tema i del context, coneixement de les normes d'intercanvi i de la situació de parla...
✓ Habilitats d'aprendre a aprendre	✓ Exemples: repetició, memorització, relació de paraules amb imatges, organització de vocabulari al voltant d'un tòpic, observació de models, reflexió sobre el propi aprenentatge, organització del propi treball, recerca d'ocasions per a usar i practicar la llengua, autocorrecció, ús d'instruments de consulta i informació...

En L1-L2	i	En LE
✓ Transferències i interferències	→	✓ Tractament de transferències i interferències (no CSC)
✓ Elements transferibles	→	✓ Exemples: formes i usos similars en L1 o L2 (No problem!, Perfect! Fonemes (peix-fish, vaixell-van, casa-zip, germà-January, cinco – think, etc...))
✓ Tractament previ de possibles interferències i correcció.	→	✓ Exemples: presència de subjecte en totes les oracions, similitud fonètica entre paraules amb diferents significats (red- verd)
✓ Elements que s'han de tractar per separat (no transferibles)	→	✓ Hem de treballar en LE per separat
✓ Desenrotllament de l'oral: la competència conversacional	→	✓ Habilitats (comprendre i parlar) Vocabulari Automatismes Fluïdesa, etc.

Integració de llengua i continguts

3.1.2 Tractament Integrat de Llengua i Continguts

En l'apartat anterior hem justificat la necessitat del treball coordinat entre els departaments de llengües d'un centre d'Educació Secundària en el fet que en l'aprenentatge multilingüe hi ha una sèrie d'elements comuns –transferibles– a totes les llengües i uns altres específics –no transferibles– de cada una. Per aprofitar al màxim l'horari escolar a l'hora de desenrotllar les competències comunicatives hem d'aprofitar tots els recursos que tenim a l'abast.

Si el propòsit de l'escolarització és educar, tot el professorat ha de contribuir a que l'alumnat aconseguisca els objectius del currículum. Les tres –i de vegades quatre– llengües que s'ensenyen i s'aprenen als centres educatius de la Comunitat Valenciana no han de romandre al marge dels continguts d'altres àrees, sinó que han de servir de vehicle per a l'aprenentatge dels continguts –és el que es coneix com a ús vehicular de les llengües– i els continguts de totes les àrees al mateix temps, de vehicle per a l'aprenentatge de les llengües. Per aprendre una llengua, esta s'ha de sentir com un vehicle de comunicació i no hi

ha cap altra cosa més real i propera per als alumnes que els mateixos continguts curriculars. És lògic, doncs, aprofitar algunes classes de llengua per ensenyar continguts d'altres àrees. Així augmentarà l'efectivitat del procés d'ensenyament-aprenentatge. Ara bé, per aconseguir-ho és necessària la col·laboració entre tots els professors per assegurar que les demandes lingüístiques i l'aprenentatge dels continguts tinguin resposta tant en la classe de llengua, ambiental o estrangera com en la de les altres àrees. Així doncs, cal que la programació de cada professor/a tinga sempre present el currículum complet de l'alumne.

D'altra banda, també cal que des de qualsevol altra àrea –que d'ara endavant podem anomenar de continguts– es reforce l'expressió i la comprensió orals i escrites, l'ortografia i, en definitiva, totes les qüestions que afavorixen la comunicació, encara que siguin continguts propis de les llengües. Estos continguts lingüístics procedimentals són, en realitat, eixos transversals a tot el currículum i com a tals han de quedar plasmats en els criteris d'avaluació de totes les matèries.

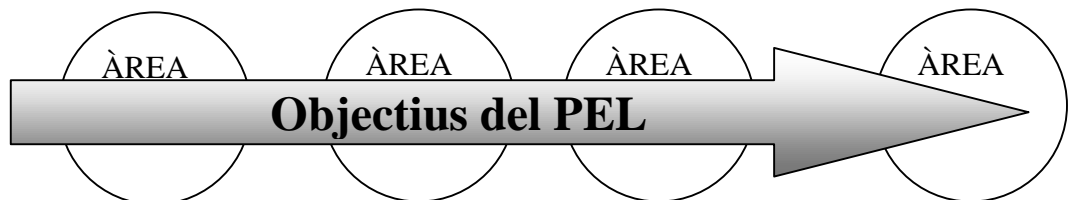
Per tant, és imprescindible que hi haja coordinació entre tot el professorat que fa classe a un mateix grup d'alumnes. Això, al principi, requerix un gran treball i un canvi dels plantejaments de la majoria del claustre, però finalment suposa una gran economia de temps en l'horari i d'esforços per part de tots.

L'ús d'estos recursos s'ha de programar, tasca per a la qual ens podem ajudar dels descriptors que planteja el MECR a les escales il·lustratives (vegeu l'apèndix III) o dels descriptors que presenta el PEL. Els descriptors poden ajudar-nos a definir, amb l'alumnat, allò que decidirem treballar per assolir les competències comunicatives. Els descriptors seran l'instrument que ens permet triar exactament què és allò que volen aprendre els nostres alumnes i negociar-ho. No hem de perdre de vista que una nova manera de programar els aprenentatges comporta algunes conseqüències metodològiques i canvis en el procés d'avaluació dels coneixements assolits.

Acabem d'afirmar que hi ha una sèries de continguts lingüístics que són transversals a totes les àrees. Transversal es allò que “travessa” les àrees del coneixement, mentre que en un sentit temàtic seria la “connexió” que podem trobar entre les àrees i les necessitats socials. No es pot parlar de transversalitat en el currículum com una cosa que és necessària incorporar o calçar a la força, perquè ja hi està present i influïx en els processos de construcció del coneixement. A partir d'ací l'objectiu final és aconseguir que el PEL siga el catalitzador que contribuïska a la transversalitat dels elements lingüístics en tot el procés d'ensenyament-aprenentatge. El tema transversal es “filtra” en cada àrea, es fa una revisió de continguts, procediments i actituds distribuïdes per àrees curriculars i posteriorment es fomenten, no només els temes d'estudi, sinó també la creació de

valors que es desenrotllen des de cada àrea juntament amb els seus continguts específics.

Tot i això, els objectius prioritaris continuen sent els de cada una de les àrees, però cal buscar la impregnació del tema transversal. Amb la incorporació del PEL a les nostres classes haurem d'especificar en cada àrea un objectiu que hi estiga relacionat.

Açò no impediex que no es puguen donar uns altres tipus de plantejaments intermedis i crear moments interdisciplinaris per a desenrotllar els diferents objectius: projectes, unitats didàctiques, centres d'interés, resolució de problemes, etc.

A la classe de castellà i de valencià, s'ha d'introduir continguts d'altres àrees, amb textos comprensius, etc., i a la classe de qualsevol altra àrea s'avaluarà la competència comunicativa dels alumnes en la llengua vehicular de la matèria en qüestió. Per la seua banda el treball de continguts d'altres àrees en la llengua estrangera (LE) s'ha de fer sempre com a continguts de reforç o d'ampliació, després de la seua introducció en la llengua materna (L1) o, com a molt, en la segona llengua (L2).

El principal motiu que ens mou a aprendre una llengua és el de comunicar-nos-hi i l'aprenem usant-la com a instrument per a fer coses interessants en situacions comunicatives funcionals. Per això, quan els nostres alumnes aprenen una segona llengua o una llengua estrangera necessiten parlar de coses importants per a ells, com ara el seu món afectiu, la imaginació i el món que els envolta, en definitiva, de temes que els interessin i que siguin autèntics per a ells. En este món funcionen altres sistemes de representació i comunicació, com la música, la pintura, el dibuix, les matemàtiques, la geografia...

No es tracta que a la classe de L2 o de LE s'haja de treballar sempre continguts d'altres àrees, només consistiria en un altre recurs, igual que de vegades treballem amb el món de la imaginació, amb pel·lícules, històries, textos literaris, novel·les, amb el món afectiu de l'alumnat. En el cas de la LE hem de ser molt conscients que el treball de continguts d'altres àrees requereix un tractament adequat, que ha d'anar enfocat a reforçar o ampliar qüestions ja adquirides en la L1 o en la L2, a partir d'unes tasques molt ben estructurades: a partir d'un model, cal

començar per la comprensió per arribar a la producció. En estos casos s'ha de treballar primer les destreses orals i després les escrites, sempre intentant ser hàbils per transmetre allò que volem, no només amb l'expressió verbal, sinó també amb l'expressió facial, corporal, l'entonació de la veu i tot el llenguatge no verbal que puga incorporar a la seua expressivitat.

D'altra banda, també podem incorporar el Pla d'Acció Tutorial (PAT).

Tot plegat ens servirà d'excusa per a l'assoliment de la llengua. No hem d'oblidar mai que la nostra primera finalitat serà l'assoliment de les competències comunicatives. Treballar amb els continguts d'altres àrees o del PAT com a recursos suposarà que:

- La llengua estiga més present en la vida del alumne.
- El context siga autèntic i tinga sentit.
- S'aprofite millor l'horari escolar.
- L'aprenentatge siga experiencial i actiu.
- Existisca el descobriment i la construcció del significat.
- L'ús de la llengua permeta fer-hi coses.
- Els alumnes establisquen connexions entre allò que ja sabien i allò que han d'aprendre, entre diverses àrees i entre diverses llengües. Cada àrea desenrotlla uns continguts distribuïts en les dos llengües, valencià i castellà, i repassant i ampliant en la llengua o llengües estrangeres, afavorim les transferències positives.
- Es repassen i s'amplien qüestions i es genere la necessitat d'aprendre, d'esbrinar, de gaudir... i, per tant, es fomenta la curiositat i la motivació per aprendre.
- Es plantegen activitats creatives que donen pas al sentit de l'humor i desenrotllen el pensament.

Programació integrada

3.1.2.1. Programació integrada de llengües i continguts

Integrar l'ensenyament-aprenentatge de llengües i continguts implica que en les nostres programacions haurem de tindre en compte la seua presència, però també la d'activitats basades en continguts, així com els materials necessaris per a realitzar-les i l'avaluació. A més no ens hem de descuidar d'integrar la cultura

que acompanya la llengua que ens servix d'objecte d'aprenentatge.

Per començar a treballar amb els continguts hem de considerar primer els que poden aconseguir a través dels sentits, per exemple els basats en experiències visuals o tàctils, com ara els experiments de Ciències Naturals i, a sobre, construir les habilitats lingüístiques necessàries per a arribar a continguts més abstractes. Després, cal planificar les unitats de contingut que inclouen continguts de llenguatge. Estos poden ser obligatoris per a l'assoliment dels continguts d'altres àrees (content-obligatory) o compatibles amb els continguts d'altres àrees (content-compatible). El llenguatge obligatori per als continguts està tan íntimament associat als continguts d'altres àrees, que els alumnes no poden aconseguir-los sense haver-lo incorporat prèviament. En canvi, els lingüísticament compatibles poden ensenyar-se en una unitat de contingut, però no és necessari el coneixement d'un vocabulari, d'unes funcions del llenguatge o d'una part específica de la gramàtica per a assolir-los.

La coordinació entre el professorat d'un mateix nivell ajudarà a la circumstància que el professorat de llengües identifique el llenguatge que obligatòriament es necessitarà per a aprendre un tema determinat. Si es programa de forma integrada, el professor de llengua seleccionarà el llenguatge del currículum escolar que siga compatible amb els objectius de la seua matèria. Per exemple, un professor de LE pot reforçar el currículum de matemàtiques i desenrotllar simultàniament els continguts del seu programa. Ara bé, mai no s'han d'anticipar les demandes d'altres matèries, amb la programació d'unitats que incorporen prèviament el vocabulari que necessitaran, sinó que en la classe de llengua s'ha de reforçar o ampliar els continguts que s'hagen treballat abans en altres àrees.

Una vegada definits els continguts, els podem relacionar amb els descriptors del MECR o del PEL, però cal negociar amb l'alumnat la seua importància i, fins i tot, l'orde de prioritats.

A continuació, el professorat haurà de programar activitats que integren els continguts que resulten atractives i que consistisquen en experiències pràctiques per a l'alumnat fonamentades en el treball en parelles i en grup. Estes activitats, segons Genesee (1994), es classifiquen en activitats basades en el context (context-reduced tasks) i activitats basades en l'experiència (context-embedded tasks).

Les primeres es recolzen en el context i necessiten pocs suports externs, mentre que les segones necessiten més materials per a construir el llenguatge i, d'esta manera, fer la tasca comprensible. Una activitat basada en el context és una mera lectura d'un conte i una activitat basada en l'experiència és determinar la temperatura d'un cos usant un termòmetre. Així,

podem ensenyar aïlladament vocabulari sobre el món vegetal però, si l'introduïm en una unitat sobre el cicle vital de les plantes, els alumnes veuran més palpablement el significat dels termes proposats.

Per poder portar a terme les activitats, cal comptar amb uns materials adequats per fer possible la comprensió: objectes amb els quals es pugui experimentar a través dels sentits (periòdics, revistes, audiovisuals...). En qualsevol cas, sempre es pot triar si adaptem materials ja existents en el mercat o si en creem uns propis que estaran adreçats a les necessitats, les capacitats i l'ambient cultural dels alumnes.

A l'hora de realitzar l'avaluació hem de reprendre els descriptors i qualsevol activitat que se'n desprengui ha de poder servir-nos per a avaluar. Si volem fer exàmens, les activitats de l'examen hauran de ser molt semblants a les activitats d'aprenentatge.

A l'inici de cada unitat i de cada sessió cal explicar o "negociar" amb l'alumnat quins seran els descriptors que avaluarem tant ells com nosaltres, és a dir, el més important que aprendran. Tanmateix, cal establir uns nivells alternatius per atendre la diversitat.

Amb esta proposta, els continguts d'altres àrees s'utilitzen com a recursos i s'avaluen com a tasques de comprensió.

A banda de tot això i de manera constant, hem d'introduir en el currículum la cultura de la llengua amb què treballem, ja que això afavorirà actituds de comprensió i de tolerància envers els altres i potenciarà l'aprenentatge de la llengua.

Orientacions metodològiques

3.1.2.2 Conseqüències metodològiques

En parlar de les conseqüències metodològiques que comporta fer classe de llengua integrant la llengua i els continguts, ens hem de centrar necessàriament en la figura del professorat, ja que serà el màxim responsable dels canvis i les millores des de la seua posició de gestor de tot el que ocorre a l'aula. Així les coses, l'adopció d'esta nova proposta implica que el professorat ha de:

- Ser hàbil per a negociar la seua intenció.
- Servir com a model en l'ús de la llengua, en la conducta cultural i en les estratègies d'aprenentatge.
- Estructurar l'entorn per facilitar l'aprenentatge de la llengua amb un ús habitual.
- Fer el llenguatge comprensible per part de l'alumnat.
- Ajudar els alumnes a expressar-se.

- Augmentar i millorar els coneixements lingüístics de l'alumnat.
- Observar el rendiment de l'alumnat.
- Prendre decisions per, si cal, modificar la programació.

La negociació d'intencions

El professorat que fa servir els continguts d'altres àrees en una segona llengua o en una llengua estrangera ha de mantenir un compromís continu de negociació dels seus propòsits. La intenció del professor ha d'estar ben clara en tot moment perquè els alumnes assolisquen les capacitats i coneixements del currículum que en cada cas es concreten en els descriptors del PEL.

El professorat com a model

Per als alumnes d'una segona llengua i d'una llengua estrangera, els professors som els models apropiats de conducta lingüística i cultural. Si els continguts d'altres àrees ens servixen com a vehicle per a construir el llenguatge del currículum acadèmic, hi ha tota una altra sèrie d'accions que ens ajuden a construir el llenguatge social: els professors saluden els alumnes, comenten les activitats externes a l'àmbit de l'escola, descriuen les seues activitats i dirigixen les rutines que proporcionen moltes oportunitats per a la interacció, no exclusivament instructiva.

Al mateix temps, les conductes culturalment apropiades, tant les lingüístiques, com les no lingüístiques, servixen també com a model per a la interacció. L'alumnat pot observar les característiques no lingüístiques, com ara la proximitat, els gestos i, en general, el llenguatge corporal apropiat a la nova llengua. Este aprenentatge contribueix, a llarg termini, a la creixent efectivitat de la comunicació dels alumnes.

Estructurar l'entorn

Una altra manera d'ajudar els alumnes a aprendre la L2 o LE és estructurant amb cura l'entorn. Un programa diari que seguix unes pautes previsibles, com ara les rutines de classe (llista de assistència, distribució de materials, recollida de diners per a activitats extraescolars o qualsevol qüestió que s'aborda diàriament o amb una certa regularitat), pot facilitar la comprensió en els primers nivells de desenrotllament del llenguatge. Els murals o qualsevol altre material visual faciliten l'associació entre grafies i fonemes.

Fer el llenguatge i els continguts accessibles

La comprensió és essencial per a l'aprenentatge del contingut, per tant, el professorat ha d'assegurar-se que els seus missatges s'entenen. Moltes vegades és indispensable l'ajuda contextual:

ús de materials concrets sensorials (visuals, auditius, manipulables...), transmissió de experiències, etc. A més, podem fer el nostre llenguatge més comprensible parlant més lentament, emfasitzant les paraules clau, o podem simplificar el nostre llenguatge usant un vocabulari més senzill o estructures gramaticals simples i d'ús freqüent. Una altra possibilitat és repetir o parafrasejar, usar sinònims i antònims (No és gran, és menudet / It isn't big, it's small). Finalment, el llenguatge corporal, gestos i expressions facials, també ajuden a relacionar la llengua amb el significat.

Ajudar l'alumnat a expressar-se

Per ajudar l'alumnat a comunicar-se podem facilitar-li estratègies auxiliars, com l'expressió no-verbal. També és important crear un clima distés en el grup que evite les inhibicions i el sentiment del ridícul. L'ambient es pot completar amb els recursos que hem indicat més amunt.

Pel que fa al llenguatge verbal hi ha la possibilitat d'enriquir les respostes dels alumnes i assegurant-se del nivell de comprensió del grup. Per exemple:

- Quin és el teu animal favorit? / What's your favourite pet?
- El meu gos Chaos / My dog Chaos.
- Molt bé. A mi també m'agraden els gossos, i també m'agraden els gats i els cavalls / All right; I love dogs, too. But I also like cats and horses.

A més als alumnes amb major fluïdesa se'ls pot demanar que amplien les respostes més senzilles d'altres alumnes o que les parafrasegen. Estes estratègies animen els alumnes a comunicar-se amb el professor i entre ells i, al mateix temps, permeten al professor comprovar la seua comprensió dels missatges dels alumnes i veure si estos han comprés els continguts. En una etapa inicial del desenrotllament lingüístic el professor pot ensenyar explícitament habilitats per a la conversa, com per exemple:

- No ho entenc / *I don't understand.*
- Pots repetir, per favor? / *Repeat, please.*
- Com has dit? / *Sorry?*

Més tard pot fer estes frases més complexes i educades, per exemple:

- T'importaria repetir-ho? / *Would you mind repeating it, please?*
- Crec que no ho he entés / *I'm afraid I didn't understand.*

De la mateixa forma, les experiències dirigides (hands-on experiences) i les audicions (listening), els poden ajudar a aprendre els continguts d'altres àrees i progressar en el llenguatge.

Augmentar i millorar la competència lingüística de l'alumnat

Quan els alumnes han assolit coneixements d'altres àrees en la nova llengua, el professor ha d'ajudar-los a adquirir noves habilitats i millorar les que ja tenen. Açò s'ha de fer tant en moments d'interacció professor-alumnes, com en els d'interacció dels alumnes entre ells. Les dades que es desprenen d'esta observació serviran al professorat per a planificar el creixement del llenguatge i per a identificar en futures sessions, els continguts lingüístics compatibles amb els continguts d'altres àrees.

Com en una classe sempre hi ha diversitat de nivells, cal provocar la interacció que possibilita la socialització i per a la comunicació i, per tant, l'aprenentatge de llengües.

El paper del professor serà donar major qualitat i nivell al llenguatge de cada alumne. Per exemple si un alumne diu: "He tret un llibre de la biblioteca / I got a book from a library", el professor pot afegir: "Molt bé! Has demanat prestat un llibre / Well! You borrowed a book".

Observar el rendiment de l'alumnat

La tasca del professor és posar en pràctica el disseny de la programació, tenint en compte el desenrotllament de la classe i observant sempre l'actuació dels alumnes. L'observació (monitoring) és la part essencial del cicle de retroalimentació (feedback) que es necessita per a una avaluació efectiva. El professor ha d'observar constantment el coneixement dels continguts i el desenrotllament del llenguatge, ha d'analitzar les destreses verbals i no-verbals dels alumnes, avaluar-ne la comprensió del llenguatge i dels continguts. Freqüentment, resulta difícil determinar si els alumnes fallen en els continguts per problemes de competència lingüística o pels continguts en si. Hem de calibrar la dificultat de les activitats i donar als alumnes les ferramentes necessàries per a prevenir les errades. Açò augmentarà l'autoestima tan necessària pels progressos acadèmics i els animarà a perseverar. També els hem de donar el temps necessari per a pensar en les respostes des del punt de vista dels continguts. A més a més, la classe de llengua implica que moltes vegades es realitzen activitats en equip o per parelles, cosa que implica un major control per part del professor per atendre les distintes necessitats dels alumnes, segons el seu nivell de competència lingüística.

Per realitzar l'observació amb les màximes garanties d'èxit, ens podem recolzar en l'anàlisi de tres indicadors: el comportament

que han de tindre els alumnes durant l'execució de les tasques; com adquiriran eficaçment els continguts i com adquiriran les capacitats lingüístiques. A més a més, tenim diversos recursos al nostre abast que ens poden ajudar: llistes de classe dissenyades per a anotar amb facilitat, per mitjà de símbols, totes les observacions diàries; anotacions esporàdiques; revisió dels quaderns dels alumnes; videocàmera instal·lada per a filmar incidències i activitats.

L'observació permet al professorat determinar si els alumnes assolixen les competències dels descriptors, és a dir, li permet avaluar i ensenyar l'alumnat a autoavaluar-se o coavaluar-se.

D'altra banda, tots estos recursos han de proporcionar al professor la informació necessària per a reflexionar sobre la seua actuació, comprovar si es efectiva, i prendre les decisions oportunes.

Prendre decisions metodològiques (Autoavaluació del professor)

La presa de decisions metodològiques requereix un repertori d'opcions i uns coneixements per a elegir adequadament. Si només comptem amb una forma d'ensenyar els conceptes i les destreses no disposem de recursos quan l'observació ens indica que aquell mètode no és apropiat per a un alumne concret o per a un grup d'alumnes. Tots els professors necessitem un repertori ampli d'enfocaments metodològics, però els professors de la LE o de la L2 necessitem un repertori de estratègies més extens per convertir en concretes les destreses i conceptes abstractes.

La capacitat de triar el repertori de cada professor depèn que este entenga clarament com s'aprenen el llenguatge i els conceptes i com interactuen les característiques dels alumnes i l'ambient educatiu en el qual es mouen. El coneixement que el professor tinga sobre les necessitats i capacitats de l'alumne i sobre les seues característiques lingüístiques i culturals, ajudarà a determinar quina de les opcions possibles és la més apropiada en un moment determinat. Per exemple, davant la resposta d'un alumne, el professor tindrà distintes opcions d'actuació, que dependran de les necessitats i capacitats de l'alumne i de les seues característiques lingüístiques i culturals, de les quals el professor té coneixement gràcies a l'observació. Algunes d'estes opcions podrien ser: acceptar la resposta sense fer cap comentari en cas de ser un alumne que s'excedix en les seues intervencions o reforçar-la positivament si es tracta d'un alumne tímid o insegur; corregir-lo o no fer-ho si la resposta és incorrecta o tractar d'esbrinar el seu nivell de comprensió; decidir que necessita ensenyar-li més vocabulari amb l'ajuda de material visual...

3.1.2.3 Avaluació de la llengua i dels continguts no lingüístics

Tots els professors avaluen els alumnes per a comprovar allò que han après i els resultats d'esta avaluació servixen per a mesurar fins a quin punt els alumnes han assolit els objectius proposats.

L'avaluació es realitza de manera contínua i al final de cada unitat didàctica. Per aconseguir-ho els professors hem de supervisar contínuament de manera informal, l'actuació verbal i no verbal dels alumnes durant la classe, i, alhora, hem de mantindre un diàleg constant per tal que ells també prenguen les seues anotacions que haurien de ser les mateixes o molt semblants a les nostres. Esta supervisió informal proporciona informació important per a modificar, si fóra necessari, aspectes de la programació i per assegurar-nos que el procés ha sigut efectiu per a ajudar els alumnes a aprendre.

Els mètodes d'avaluació més formals, com els exàmens, mostren als professors si els alumnes progressen, si han aconseguit els objectius de cada unitat i si el professor pot passar a la següent o ha d'insistir en la consecució d'algun contingut. De vegades –sobretot en la L2 i la LE– ens pot resultar difícil determinar si els alumnes no aconsegueixen el nivell desitjat, perquè no han assimilat els conceptes o per carències de recursos lingüístics per a demostrar els seus coneixements. Quan els alumnes tenen unes capacitats lingüístiques molt limitades, possiblement siga millor separar l'avaluació del continguts d'altres àrees de la del llenguatge.

Per a avaluar la comprensió dels continguts quan no són capaços d'expressar els seus coneixements, se'ls pot demanar que representen els conceptes mitjançant la mímica o els dibuixos. Una altra forma efectiva de conèixer els seus progressos respecte dels objectius establits és l'observació sistemàtica del treball de l'alumne i parlar amb ell sobre les seues tasques i projectes. Així, ens basem en l'actuació de l'alumne i no en un alumne ideal que no existix.

Quan les capacitats lingüístiques dels alumnes augmenten, especialment la capacitat de llegir i d'escriure en la nova llengua, poden usar-se tests escrits per a respostes limitades, per exemple exercicis de "vertader o fals", selecció múltiple, reomplir espais buits (especialment quan s'ofereix un grup de paraules per a elegir). Estes tasques poden donar pas a altres més difícils, com escriure enunciats vertaders per substituir a altres falsos, o respondre preguntes amb frases senzilles o paràgrafs curts.

D'altra banda, és important que els alumnes aconseguisquen una competència lingüística verbal i no verbal, ja que sense esta no poden arribar a nivells més alts de coneixement, perquè els

conceptes estan inevitablement units al llenguatge i el pensament no pren forma sense el llenguatge. Com millor puguen expressar-se els pensaments a través del llenguatge, més clar i precís resultarà el pensament.

Les avaluacions del llenguatge es basen en els descriptors que es triaren en programar. Els objectius inclouen els de contingut obligatori i els de llenguatge compatible amb el contingut. La programació hauria d'incloure indicacions sobre com saber si els alumnes assolixen els objectius lingüístics. És molt important que els professors definim els continguts i els criteris; açò ens permetrà avaluar el progrés dels alumnes i planificar les consegüents unitats didàctiques.

L'avaluació del llenguatge basada en l'observació és fiable (ja que mesura la capacitat lingüística de l'alumne en contextos reals on necessita l'ús de la llengua); és integradora i contempla l'ampli ventall d'habilitats lingüístiques que es necessiten en la classe.

Sempre s'ha de partir de l'avaluació per a introduir conceptes nous, per a enllaçar els nous continguts que introduïrem amb els que l'alumne ja ha assolit, i que d'esta forma l'aprenentatge siga significatiu (Ausubel).

A més, l'observació ens permet la negociació amb l'alumnat sobre allò que opinem dels seus resultats. Han de tindre clar des del principi els criteris d'avaluació, els punts que donarem a cada competència, etc. Tenen dret a saber exactament el que esperem d'ells i a saber que les nostres expectatives i els nostres objectius estan descrits amb detall. Serà millor encara si els objectius o descriptors els decidim entre l'alumnat i el professorat.

Aprende a aprendre

3.1.3 Aprende a aprendre: autoregulació. Estratègies. Autoavaluació

Una de les funcions pedagògiques essencials del PEL de Secundària és aprendre a aprendre.

“Aprende a aprendre” engloba una àmplia varietat d'activitats dissenyades per a desenrotllar la consciència metacognitiva i les estratègies d'aprendre. Fa referència als processos d'aprenentatge i pretén que els alumnes focalitzen l'atenció en **com** estan aprenent (a més de **què** estan aprenent). Té en compte que diferents alumnes poden tindre diferents formes d'aprendre i diferents preferències a l'hora de realitzar activitats i usar materials per a aprendre. Per tant, pretén guiar gradualment els aprenents per a arribar a ser més efectius i independents, a partir del desenrotllament conscient de les seues estratègies d'aprenentatge i de la consciència de com aprenen.

Com a professors i professores, podem crear situacions i dissenyar activitats que duguen els nostres alumnes a intentar incorporar estratègies noves al seu procés d'aprenentatge, tant dins com fora de l'aula. Un primer pas important és transferir-los el control i la consciència de cada activitat, este procés s'anomena **autoregulació**. És important per a la comunitat d'aprenents el foment de processos autoreguladors, amb la consideració de l'aula com a context social, la interacció com a base pel foment de les estratègies metacognitives, tant la interacció amb els altres com la interacció amb si mateix; i les accions pedagògiques dirigides a fomentar la interacció "constructivoformativa".

Aplicacions didàctiques: instruments pel foment de processos autoreguladors

1. Per a l'autoconeixement com a aprenent el primer aspecte a treballar serà l'autoconeixement o la pròpia consciència de com s'aprèn. A la *Biografia* del PEL hi ha activitats destinades a desenrotllar este aspecte

2. Per al coneixement del propi estil d'aprenentatge

- Autobiografia d'aprenentatge:

Com aprenc millor?

Què m'ajuda a recordar vocabulari?

Què faig per aprendre fora de classe?

- "La meua forma d'aprendre" (A la *Biografia*)
- Graella per prendre consciència del treball que es pot realitzar fora de classe (A la *Biografia*)
- Aprendre a aprendre (Activitat d'esta guia: ES33)
- Qui fou primer l'ou o la gallina? (Activitat d'esta guia: ES25)
- ...

3. Com ensenyar l'alumne a dur a terme un seguiment del seu procés d'aprenentatge.

Com ja hem comentat, des que comencem la unitat és recomanable negociar amb l'alumnat els descriptors a treballar, tot i que el professorat ja tinga previst cap a on conduir les respostes de l'alumnat. A continuació:

- Coneixement per part de l'alumne de l'objectiu de cada activitat d'aprenentatge. El professor o la professora ha d'elaborar seqüències didàctiques (és recomanable un

plantejament de l'enfocament comunicatiu per tasques).

- Coneixement del propi nivell de competència en cada una de les habilitats.
- Recull continuat de les pròpies produccions: selecció de documents d'aprenentatge (*Dossier del PEL*).

4. Com establir un pont d'unió entre l'avaluació sumativa i formativa i arribar a la coresponsabilitat: **autoavaluació**

- Incorporació d'una metodologia centrada en l'aprenent que afecta la docència.
- Elaboració, per part de l'alumnat, d'una redacció final, on parle del seu procés. Esta redacció la realitzarà abans de rebre la qualificació i és un exercici d'introspecció que el du a l'autoqualificació i a justificar la seua valoració.
- El recull dels seus documents al dossier li seran útils per a mostrar-se a si mateix les pròpies evidències.

En cas que el professor o la professora considere la necessitat d'un examen final (es considera que l'examen pot estar inclòs sempre que s'entenga com a una eina més), cal tenir en compte que:

- Ha de tindre proves basades en la resolució de problemes que incorporen fases de treball "sense recursos" i "fases amb recursos".
- S'han de presentar en forma d'activitats obertes que obliguen l'aprenent a activar la seua competència estratègica per mitjà de la resolució de reptes cognitius.
- Han de dur fulls autoavaluatius i autoqualificatius sobre la prova; l'alumnat també l'ha d'avaluar.
- Per a posar la nota del curs, és fonamental comparar la valoració que fa cada alumne o alumna a l'informe final, a partir de la revisió del seu PEL, amb la valoració que fa el professor o la professora. Es tracta d'articular les dos perspectives per tal que s'entenguen ben bé els criteris.
- La clau està en la presentació d'evidències per les dos parts i en l'èxit del diàleg que s'establisca durant el treball del PEL i en la interacció constructiva i formativa en el grup-classe.

Cal que ensenyem els i les estudiants a conèixer-se com a aprenents i després a copiar les estratègies profitoses per a altres alumnes. Diversos autors estableixen classificacions

diferents d'estes estratègies. Nosaltres desenrotllarem la classificació de Brewster, Ellis i Girard que distingixen entre estratègies metacognitives, cognitives, de comunicació i socioafectives.

Hem inclòs una activitat complementària que conté un qüestionari per a prendre consciència de les pròpies estratègies (ES21: Fas açò?)

El desenrotllament de la consciència metacognitiva

Les investigacions han demostrat que fins i tot els xiquets menuts tenen un grau considerable de coneixement metacognitiu que pot ser desenrotllat. La pràctica a les aules demostra que els alumnes són capaços d'entendre informació sobre el procés de les activitats de l'aula i beneficiar-se de la informació rebuda. Si se'ls dóna l'oportunitat d'expressar-se al voltant de les seues experiències d'aprenentatge (per mitjà de la formulació de preguntes guia apropiades), poden reflexionar sobre com han après i valorar i millorar el seu procés d'aprenentatge.

La consciència metacognitiva inclou els següents apartats o *consciències*:

La **consciència lingüística**: l'objectiu és estimular l'interés i la curiositat al voltant del llenguatge i motivar o animar l'alumnat a fer preguntes per a desenrotllar la comprensió i el coneixement del llenguatge en general. Açò implica usar metallenguatge, en L2 o LE, per a descriure i analitzar el llenguatge, fer comparacions entre les llengües que domina i descobrir les regles del llenguatge. També provoca el descobriment dels aspectes de la nova llengua que desconeixen com per exemple: paraules usades en L1 o L2 que vénen de la LE (*body milk, television, sandwich...*), no correlació grafia-fonema, paraules que s'escriuen igual però sonen diferents (*casa, animal, bus, stop...*), paraules que s'escriuen igual però signifiquen una altra cosa (*got, water, etc*).

La **consciència social**: partix de la concepció que les funcions cognitives s'interioritzen a partir de la interacció social. Tracta d'involucrar l'alumnat en activitats col·laboratives (que demanen una manera determinada de comportar-se en classe) per tal d'establir un consens de treball que contribuïska a fomentar el respecte entre ells, d'aprendre a interactuar i cooperar en les diferents activitats programades, i desenrotllar actituds positives per a compartir i treballar conjuntament en classe.

La **consciència cognitiva**: implica involucrar l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge, els descriptors que volen assolir, els materials que usaran i les activitats que realitzaran per a poder reflexionar sobre com aprenen.

La **consciència cultural**: tracta d'implicar-los en activitats que els permeten descobrir semblances i diferències entre les diferents cultures i vore-les amb una actitud positiva. Té com a objectiu desenrotllar actituds tolerants i positives envers la cultura i les persones que empren la llengua, per tal que amplien la visió monocultural a pluricultural.

El treball d'estes consciències és essencial per al desenrotllament integral de l'alumnat i per a aconseguir la pròpia habilitat d'aprendre i del rol protagonista que pren en el seu procés d'aprenentatge.

El desenrotllament de les estratègies d'aprenentatge

Estratègies

Estratègies metacognitives: Estes estratègies ajuden l'alumnat a reflexionar sobre els aspectes del procés d'aprenentatge durant el propi procés. Estes són algunes de les activitats que podem fer per tal de potenciar i practicar l'ús d'estratègies metacognitives:

- *Planificació de l'aprenentatge*: el professorat és qui generalment s'encarrega de planificar l'aprenentatge, però també podem fer partícep l'alumnat. A mesura que creix la seua confiança i coneixement, l'alumnat pot, gradualment, agafar més responsabilitat a l'hora de planificar certs aspectes del seu aprenentatge (p. ex. tria entre diferents activitats per a un mateix descriptor...)
- *Fer hipòtesis*: podem motivar l'alumnat per a fer hipòtesis sobre el contingut d'un conte (la trama, la fi, els personatges, etc.), a esbrinar regles de determinades formes i estructures pròpies de la llengua estrangera partint de l'observació d'exemples (p. ex. en anglés, l'ús de a o an davant d'un nom)...
- *Comparar*: podem motivar a l'alumnat a comparar i analitzar diferències i similituds entre la LE i la L1 o L2. També es poden comparar diferents aspectes de la vida quotidiana per a ser conscients de la varietat cultural.
- *Qüestionar-se*: podem ensenyar els alumnes a fer-se preguntes al voltant del seu aprenentatge per a meditar sobre els seus avanços i obstacles.
- *Autoavaluar-se*: l'alumnat utilitza fulls d'autoavaluació per a reflexionar sobre què ha fet i com ha après, i sobre les seues actuacions dins de la classe. Fins i tot tria quins treballs vol guardar al seu *Dossier*. Ampliarem este punt més avant.
- *Autocorrecció*: sempre que siga possible podem donar l'oportunitat que es corregisca les seues produccions, bé individualment o bé per parelles. L'autocorrecció ajuda

que l'alumnat tinga més responsabilitat en el seu aprenentatge i definix on i per què han comès alguna errada.

- *Revisar*: es pot ensenyar els alumnes a repassar sistemàticament allò que saben per ajudar a recordar-ho i evitar que s'oblidi.
- *Seleccionar activitats*: Resulta molt profitós donar a l'alumnat, de tant en tant, una selecció de diferents activitats per a triar segons els seus interessos i necessitats. No només és factible amb les activitats d'aprenentatge, sinó també amb les d'avaluació, per a controls o proves que seran molt semblants a les primeres.

Estratègies cognitives: estes estratègies suposen fer coses amb el llenguatge, i estan vinculades a activitats específiques que desenrotllen les diferents habilitats (parlar, escoltar, etc.). En el treball d'algunes habilitats, l'essència de la tasca determinarà l'estratègia a utilitzar.

- Memoritzar/Memorizing
- Classificar en grups per significats/Classifying into meaningful groups
- Enllaçar/Matching
- Predir/Predicting
- Esbrinar arriscant/Risk-taking
- Ús de pistes visuals i auditives com a ajuda per a entendre/Using Visual and audio clues as aids to meaning
- Organització de treball/Organising work
- Observació/Observing
- Escoltar per informació específica/Listening for specific information
- Seguir instruccions/Following instructions
- Seqüenciar/Sequencing
- Transferir informació oral a escrita per demostrar la comprensió/ Transfer spoken information into written form to show understanding.

Estratègies socioafectives: Estes estratègies es desenrotllen a partir d'activitats que impliquen col·laboració i cooperació i que

es treballen normalment per grups, per parelles, en projectes de treball...

Tècniques

Tècniques:

Tècniques per al desenrotllament d'estratègies metacognitives.

Una preparació metodològica inclou:

- Ajudar l'alumnat a entendre i utilitzar el metallenguatge- llenguatge per a descriure el llenguatge, llenguatge d'aprenentatge i aprenentatge d'estratègies (treballat prèviament en L1).
- Informar o negociar els descriptors a assolir en la lliçó, tasca, activitat...

Promoure una reflexió activa

- Com faries per a decidir els descriptors de la lliçó al teu grup d'alumnes si tu fores el professor o la professora i com explicaries el descriptor de les següents activitats: una cançó, una activitat per parelles, visionar un vídeo, escoltar un conte, jugar a un joc...?
- Com faries les preguntes per a provocar en ells una reflexió?

Fomentar sessions de repàs per recordar el treball fet

- Què férem l'última lliçó? Què havíeu après? Què havíeu de fer en aquella activitat? Què heu après hui? Què heu fet hui?

Completar autoavaluacions i avaluacions de les tasques. Es tracta d'una activitat reflexiva sobre com aprenen.

Explicar una activitat

- Explicar un joc o com es fa una activitat entre alumnes resulta una activitat molt motivadora per a ells perquè suposa reflexionar sobre els procediments o regles implicades i els proporciona pràctica del llenguatge.

Tècniques per al desenrotllament d'estratègies cognitives

A l'aula, l'alumnat "experimenta" amb diferents estratègies cognitives, però la majoria de les vegades ho fan sense adonar-se'n. Si expliquem als alumnes perquè s'usen certes estratègies o els fem reflexionar sobre com estan aprenent, estem fent explícites moltes de les estratègies cognitives que ells ja han usat però que no han interioritzat com a estratègia. Amb açò els estarem ajudant a ser millors aprenents, ja que poden vore com

certes estratègies es poden usar per a altres tasques incloses en altres àrees. Per exemple, una estratègia d'autoavaluació pot servir tant per a repassar vocabulari de la LE com per a fer problemes d'àlgebra d'un conte de Lewis Carroll en anglès. Per tant es tracta de focalitzar l'atenció en el procés d'aprenentatge al mateix temps que en el contingut.

Ací tenim algunes de les tècniques que podem usar per a ajudar l'alumnat a ser més conscient de les estratègies cognitives:

- *Discussió i avaluació de l'activitat.* A partir de preguntes guia, la mestra o el mestre pot traure de l'alumnat com ha fet una activitat per tal d'analitzar l'estratègia usada.
- *Modelatge.* La tècnica implica una combinació de modelatge i tècniques de "pensar en veu alta" del procés. A partir del modelatge, transferim verbalment el procés per tal que siguin capaços de controlar-lo ells mateixos.
- *Explicar, "provocar" (animar) i practicar.* Es tracta d'explicar perquè usem una estratègia i com ho fem per tal que entenguem perquè fem determinada activitat. Encara que ho expliquem, els xiquets i les xiquetes no solen usar-les per ells mateixos, per tant el professorat ha de provocar-ne l'ús i recordar-los-en la utilitat. Poc a poc i amb la pràctica, el suport del professorat anirà disminuint, l'alumnat anirà desenrotllant consciència de l'estratègia i, posteriorment, començarà a demostrar que l'usen independentment.
- *Avaluar.* (Ja hem vist exemples d'avaluar a partir de la discussió i la revisió de la sessió).
- *Expandir.* Implica la transferència d'estratègies a noves tasques o continguts, com ja hem vist abans.

Tècniques per al desenrotllament d'estratègies socioafectives

- *Class Contract.* Acordar les normes bàsiques de classe per tal de poder fer-hi referència quan siga necessari.
- Treball en grup o per parelles per tal de desenrotllar la intel·ligència interpersonal. Buscar activitats que demanen col·laboració i compartir la informació. La correcció, el suport o l'ajuda entre companys anima a fomentar l'amistat i el treball en grup; per tant hem de fomentar que els alumnes es demanen ajuda entre ells (podem donar-los la forma lingüística).

- Triar un responsable cada sessió/setmana que s'encarregue de repartir el material, de l'orde, de parlar en L2 o LE... (podem triar el que ens convinga) de forma que tots siguem alguna vegada "el responsable".
- Ensenyar-los i demanar-los que usen el llenguatge formal en la llengua adient dins de les situacions d'aula.
- Utilitzar materials que treballen la tolerància, els sentiments, la companyonia, la igualtat, etc. i desenrotllen la consciència pluricultural.
- Ser justos, donant-los *feed-back* positiu i explicant les tècniques de correcció. Hem de buscar que els alumnes tinguem experiències d'aprenentatge exitoses i no corregir cada errada. El més efectiu és que el professor o la professora els done la guia o l'ajuda necessària perquè no es facen massa errades, que siga capaç de previndre-les o que almenys n'evite moltes: deixar a poc a poc més llibertat (activitats menys guiades) a mesura que augmenta la competència de l'alumnat.

Com hem dit abans, altres autors fan diferents classificacions de les estratègies i un diferent tractament de les tècniques. Leslie Bob Wolff distingix els següents tipus de tècniques:

- Ajudar els alumnes a identificar les estratègies que ja empren:

Es pot utilitzar la tècnica de pluja d'idees piramidal. Es pot fer en relació a una àrea o destresa, per exemple: Què fas per aprendre vocabulari nou? O més general: Quines són les característiques d'un bon aprenent de llengües? O bé, després d'una activitat, preguntar què han fet, per exemple, després de llegir un text, preguntar: Què vas fer per tal de superar les dificultats que vas trobar? Estes tècniques servixen per a conscienciar els estudiants de les estratègies que ja utilitzen.

- Proporcionar noves estratègies, nous models d'estratègies comunicatives:

A través de la tècnica de pluja d'idees piramidal, no només s'identifiquen les estratègies que cada alumne ja té, sinó que, alhora, reben suggeriments d'altres possibles estratègies dels seus companys. El professor o la professora també pot afegir estratègies que ell/a utilitze en eixe context. Una altra possibilitat és reomplir qüestionaris amb llistats d'estratègies.

Amb estratègies comunicatives, pot ser que els/les alumnes necessiten paraules o expressions específiques per fer servir l'estratègia. P. ex., per a una estratègia de demanar ajuda, poden necessitar saber dir: pots dir això més espai? També

es poden utilitzar sinònims així com atendre la gestualitat o el to de la veu per a compensar mancances.

- Desenrotllar una presa de consciència al voltant de la naturalesa de les estratègies:

Explicacions d'experiències personals del professor o la professora sobre el procés d'aprenentatge d'una o més llengües, quines estratègies fa servir o ha fet servir.

- Donar oportunitats per practicar l'ús d'estratègies:

Organitzar activitats que servisquen per elegir i posar en pràctica noves estratègies dins i fora de l'aula. Per exemple, d'una llista d'estratègies identificades a la pissarra, demanar que cada alumne en trie dos o tres que no hagen emprat en el passat per provar en una activitat. Després, els demanem que avaluen si les han posades en pràctica i si els ha sigut útil.

- Ajudar l'alumnat a avaluar l'ús i la utilitat d'estratègies d'aprenentatge:

Ajudar-los a reflexionar sobre la utilitat d'estes estratègies. Per exemple, que cada u faça un "pla d'acció", que consistix a fer una llista d'estratègies que utilitzarà i, després, avaluar per escrit com els han funcionat. Es poden emprar qüestionaris amb este mateix objectiu.

- Animar els alumnes a provar noves estratègies d'aprenentatge:

Incloure activitats que ajuden els alumnes a descobrir, provar i avaluar noves estratègies i millorar les que cada u ja té. Açò es pot fer amb el "pla d'acció" que cada alumne/a ja té, avaluant el seu èxit, canviant, afegint o eliminant estratègies concretes. També es poden organitzar activitats que servisquen perquè, individualment, o en xicotet grup, reflexionen sobre quines estratègies han usat durant alguna tasca concreta, tant del seu llibre de text com d'altres.

Ha quedat clar al llarg d'este apartat que l'autoavaluació és un punt fonamental del PEL; amb l'alumnat de Secundària consistix en la negociació dels criteris d'avaluació i de qualificació. L'alumnat no només ha de tindre clar allò que se li demana, sinó que ha d'intervindre, en la mesura de les seues possibilitats, en la selecció dels continguts a treballar, en els punts per a cada destresa a qualificar, en els punts per a l'actitud, en els punts per a la prova, si és que cal fer-ne i, fins i tot en l'elaboració de la prova. Els passos recomanables per introduir l'avaluació gradualment són:

- El/la professor/a tracta els objectius didàctics amb la classe.

- L'alumnat avalua el seu treball per parelles i el professor fixa els criteris.
- El professor o la professora negocia amb tota la classe quins són els criteris per a una realització satisfactòria de les activitats.
- Treball per parelles, l'alumnat avalua el treball dels companys sense conèixer els suggeriments del professor.
- El professor o la professora parla de forma individual amb l'alumnat comentant el seu progrés.
- L'alumnat apunta les seues reflexions individuals sobre quant han après i amb quin nivell de satisfacció.
- L'alumnat formula els seus propis objectius.
- El professorat ajuda l'alumnat a descobrir què és allò que han de fer per poder realitzar les activitats satisfactòriament.
- L'alumnat escriu la seua autoavaluació i el professorat afig els seus comentaris per escrit.

El PEL, a través dels descriptors, dona la possibilitat que l'aprenent establisca el nivell de competència que ha adquirit en cada llengua i en cada una de les cinc destreses bàsiques (escoltar, llegir, conversar, parlar i escriure), d'acord amb els sis nivells comuns de referència (A1-C2). Recomanem este tipus d'activitat perquè permet que a partir dels descriptors generals l'alumne pugui realitzar una descripció global de les seues habilitats. Alhora, és un instrument útil per a formar l'aprenent quant a l'avaluació. Açò està estretament relacionat amb el *Passaport*. És interessant treballar els descriptors al començament i final d'un curs o etapa perquè, d'esta manera, l'alumne pot comparar "l'estat de les seues habilitats" i observar per si mateix si hi ha hagut un progrés o no. El treball amb descriptors requereix una preparació i un tractament específics que s'hi troba a l'apartat 3.2. Com es poden utilitzar les taules.

PEL i treball d'aula

3.2. Com integrar el PEL en el treball d'aula?

El PEL pretén ser un suport en el desenrotllament de les competències comunicatives de l'alumnat, la qual cosa no es troba en contradicció amb la utilització del llibre de text. Un ús adequat del llibre de text contempla una selecció del contingut en coherència amb els objectius d'aprenentatge i els criteris d'avaluació, una potenciació de l'enfocament comunicatiu a partir d'activitats per tasques i una flexibilitat creativa que propicie la reflexió i l'aprenentatge autònom.

El treball comunicatiu pressuposa la necessitat de crear a l'aula situacions comunicatives semblants a les que l'alumnat es trobarà al món real. Per aconseguir una bona pràctica en este

aspecte cal que el professor o la professora no siga protagonista sinó qui guia, dinamitza, orienta, motiva i crea expectatives. Igualment haurem de propiciar que el pes del domini competent s'assente més sobre el missatge i no tant sobre el canal lingüístic; que es facilite un context comunicatiu de gestió compartida entre alumnes (per grups) i entre alumnat i professorat; i que les seqüències de treball estiguen graduades i permeten l'accés des de la diversitat.

Una manera d'encaixar el PEL amb el programa individual de cada professor o professora és comparar els objectius comunicatius corresponents amb els descriptors proposats en el MECR. De la mateixa manera que l'alumnat ha de conèixer els objectius que perseguim i els criteris d'avaluació, a través d'esta possibilitat d'integrar el PEL aconseguim dissenyar activitats que fomenten el treball en grup, convidar l'alumnat a crear el seu material didàctic o també a crear una base d'activitats.

El caràcter voluntari del PEL, segons les orientacions del Consell d'Europa, constituïx un dels elements motivadors des de l'inici del treball amb el PEL i durant tot el procés de l'ús. D'altra banda, la presència de la llengua amb què viu l'alumne/a -i amb la qual té la major part de les seues experiències- és un element cabdal perquè estiga motivat.

La coordinació entre les llengües és fonamental per tal d'evitar la repetició d'estructures comunes. A més a més, caldrà incentivar l'expressió i la comprensió orals i escrites. D'altra banda, el professorat de llengües ha de conèixer els continguts curriculars i treballar-los com a recursos; de la mateixa manera que el professorat de les àrees no lingüístiques ha d'integrar dins les seues programacions els objectius lingüístics.

Un coneixement actiu del PEL implica una millora en l'aplicació metodològica, però també pot suscitar dubtes sobre la manera com usem les taules de descriptors, sobre els moments en què hem d'acudir-hi i sobre qui en serà l'usuari.

3.2.1. Coneixement del PEL

El PEL es presenta estructurat en tres elements: el *Passaport*, la *Biografia lingüística* i el *Dossier*.

a) El *Passaport*, amb els documents que l'acompanyen, és el lloc on es recullen les acreditacions i competències lingüístiques. És tracta d'un registre detallat de tots els idiomes en què el propietari té algun nivell de competència. A més d'això, inclou els descriptors seguint els paràmetres establits pel MECR. A més dels dos elements que hem esmentat, s'integra una llista d'experiències lingüístiques i interculturals realitzades pel titular del passaport, així com una altra llista dels diplomes i certificats obtinguts en cursos, jornades, etc. relacionats amb l'aprenentatge de llengües. Permet demostrar en l'estranger les

llengües que coneix el propietari i situar en el lloc exacte el grau de coneixement, és a dir, la competència lingüística en cada llengua, amb els títols i certificats que haja obtingut.

L'apartat del *Passaport* pot ser un punt de reflexió per a la valoració de la diversitat lingüística i cultural a partir de la posada en comú i de l'intercanvi d'experiències entre l'alumnat, el qual pot procedir de diversos llocs de la geografia espanyola i també d'altres països. Per tant, l'intercanvi de les seues experiències lingüístiques i culturals pot contribuir al coneixement, el respecte i la valoració mútua entre les diverses llengües i cultures o entre les diverses varietats d'una llengua.

b) La *Biografia* lingüística i cultural és el lloc on els estudiants descriuen els seus coneixements lingüístics i les seues experiències en l'aprenentatge de llengües i en el contacte intercultural al llarg de la seua vida. El seu objectiu principal és el de servir d'ajuda per tal de recollir i valorar les experiències d'aprenentatge de llengües i de contacte amb diferents cultures. La pretensió és que la Biografia permeta l'alumne adequar els objectius de l'aprenentatge de llengües a les necessitats de comunicació que tinga, necessitats de comunicació. Prèviament haurà d'aprendre a quantificar, valorar i respectar les llengües i les cultures d'altres col·lectius diferents, a banda de la seua pròpia. També haurà de saber autoavaluar els seus coneixements i les seues habilitats lingüístiques. I per a acabar, ha d'augmentar la consciència sobre la seua manera d'aprendre llengües i descobrir altres formes de millorar l'aprenentatge.

La *Biografia* pot ser un instrument molt útil a l'hora de detallar el procés d'adquisició de les competències lingüístiques i comunicatives, també en les activitats d'autoavaluació i avaluació i en l'establiment d'objectius d'aprenentatge. L'explicitació dels objectius i el treball de reflexió sobre com s'aprén és una eina molt valuosa per a fomentar l'autonomia de l'alumnat i la capacitat d'aprendre a aprendre, més encara si considerem que un dels puntals bàsics del Portfolio és fomentar en l'alumnat la idea que l'aprenentatge de llengües acompanya la persona al llarg de tota la seua vida, fins i tot quan ja no estan en l'escola o l'institut.

c) El *Dossier* és l'última part del PEL però no per això la menys important. Al *Dossier* es pretén arreplegar totes les mostres del progrés i el desenrotllament de l'aprenentatge. L'objectiu és documentar les informacions exposades en la *Biografia* i en el *Passaport*, amb l'aportació de materials diversos provinents del treball realitzat per l'alumne, com són:

- Textos fets a classe o fora de classe, com ara redaccions, exàmens, treballs diversos i que li hagen agradat o considere que han tingut importància en el seu aprenentatge.

- Enregistraments d'àudio i/o de vídeo de converses i exposicions orals en què l'alumne haja participat.
- Documents que acrediten experiències d'aprenentatge lingüístic i intercultural: cursos, concursos escolars, programes de viatge, etc.

El *Dossier* és una eina molt eficaç en el desenrotllament de l'interés per l'estudi de la llengua en deixar constància del treball realitzat. L'anàlisi del *Dossier* reforça la confiança de l'alumnat en els progressos realitzats en l'adquisició de la competència lingüística i comunicativa. És important guardar no només la versió definitiva d'un escrit sinó també els esborranys previs. L'anàlisi dels esborranys i de la versió definitiva permet que l'alumnat reflexione sobre com aprén i sobre les destreses que ja ha assolit.

Tot açò es pot observar al gràfic següent:²

Passaport El meu perfil lingüístic Les meues experiències lingüístiques i culturals: <ul style="list-style-type: none"> • En l'institut • Fora de l'institut Certificats i diplomes	Biografia Les meues llengües Altres llengües: <ul style="list-style-type: none"> • Quines altres llengües es parlen al meu voltant? La meua manera d'aprendre Els meus plans d'aprenentatge	Dossier Primer sobre: treballs escrits i gravacions àudio i vídeo Segon sobre: documents i records
Les meues llengües: <ul style="list-style-type: none"> • En quines llengües em comuniquem amb els altres? • Què sé fer amb les meues llengües? • Com parlen les meues llengües altres persones? 	La meua manera d'aprendre <ul style="list-style-type: none"> • Com aprenc? • Què he après i què m'ajudà a aprendre-ho? Què faig per a aprendre fora de classe?	

² Extret de La formación del aprendiz de lenguas extranjeras. El trabajo con el Portfolio Europeo de las lenguas, Olga Esteve, *Segundas Jornadas de Formación/Información sobre el PEL en España*, Madrid, 4 de març de 2004

Utilització de les taules

3.2.2. Com es poden utilitzar les taules?

La *Biografia* s'estructura en qüestionaris i preguntes en forma de quadres, taules o graelles que l'alumne ha d'omplir. Alguns d'estos (p.ex. *Les meues llengües*, *Altres llengües*) són molt dirigits i permeten només un tipus de resposta, però altres són premeditadament oberts per a facilitar diversos tipus de resposta, segons el context educatiu i els propòsits amb què s'utilitze el quadre. En estos casos correspon al docent triar la millor opció entre les possibles i explicar-la a l'alumne. En esta secció comentem amb detall les diverses maneres d'usar les columnes d'algunes taules, les quatre o sis caselles que té cada ítem en alguns quadres o els procediments per a anotar una casella concreta.

Els quadres que oferixen més possibilitats de variació són els que inclouen els descriptors de nivells del MEQR:

- *Què sé fer amb les meues llengües?* amb 3 columnes i 6 caselles per a cada descriptor.
- *Què sé fer amb les meues llengües estrangeres? i Què sé fer amb les meues llengües ambientals?* amb 3 columnes i 4 caselles per a cada descriptor.
- *Què fas per aprendre fora de classe?* amb 2 columnes i 4 caselles.

Les experimentacions realitzades han aportat algunes dades rellevants en relació a l'ús que es pot fer dels quadres i amb les reaccions que té l'alumnat. Així, el nombre de files, caselles i columnes o l'espai disponible per a escriure en els quadres no sempre és l'adequat als coneixements de l'aprenent o a l'exercici de l'activitat a l'aula. Lògicament, l'aprenent pot completar les dades que no caben en la casella corresponent en una nota a peu de pàgina o en una fotocòpia afegida del mateix quadre. També cal destacar, en alguns casos, una tendència dels aprenents més jòvens a completar per defecte totes les caselles disponibles d'un quadre, fins i tot sense tindre dades rellevants per a fer estes anotacions, seguint l'impuls o el costum de completar els exercicis d'omplir buits o omplir quadres.

Com s'integra el quadre en el conjunt de l'activitat?

Els quadres i les taules són procediments gràfics i eficaços per a ordenar la informació en un full, de manera que són el sistema triat per a registrar la informació en el PEL. Però això no significa que siguem el nucli o el centre de l'activitat del Portfolio: al contrari, la tasca d'omplir les caselles de cada taula amb la informació requerida és la conclusió o el tancament d'una activitat molt més àmplia i complexa.

El quadre o la taula és l'excusa per a aplicar a l'aula una activitat de recerca, d'anàlisi i de discussió d'informació, de manera

cooperativa, entre diferents aprenents. El model general d'actuació pot ser el següent: l'alumnat llig i interpreta la taula per a determinar el tema i les dades que se li demanen; busca la informació amb pluges d'idees, observant i analitzant les seues produccions emmagatzemades en el *Dossier*, desenrotllant altres activitats pràctiques a l'aula (pot fer-ho cooperativament amb altres companys). Esta informació s'anota en un primer "esborrany" de la taula, que es pot comparar o contrastar amb la d'altres companys i grups. Només quan les dades personals ja estan madures o elaborades, s'anoten en el PEL d'una manera definitiva.

Les experimentacions suggerixen que el volum de quadres i taules pot esgotar l'aprenent i donar la sensació que el PEL consistix bàsicament a omplir qüestionaris. Per este motiu és important acompanyar la tasca de completar cada quadre amb diferents activitats orals i variades que permeten reflexionar sobre les dades en qüestió.

Com s'usen les distintes columnes?

De manera general, les columnes permeten respondre diverses vegades a una mateixa taula, en moments diferents (distint curs d'ESO o Batxillerat, al final d'un període determinat de classes, etc.), des d'òptiques complementàries (el que sé fer, allò que m'agradaria aprendre, etc.) o per autors diferents (aprenent, company observador, docent, familiar).

En el cas dels descriptors de capacitats lingüístiques, les tres columnes oferixen molt de joc: una pot utilitzar-se per a l'autoavaluació de l'aprenent, i la següent, per a la validació d'esta avaluació, realitzada per un company o pel docent. També, si s'utilitza el Portfolio com a instrument per a formular objectius d'aprenentatge i per a avaluar-los algun temps després, es poden utilitzar les columnes per a formular els objectius i per a realitzar-ne l'avaluació posterior. Exemple:

Escriure: valencià		Jo 15/10		Obj. 13/11		Ava 4/5	
C1	Puc escriure tot tipus de textos propis de l'aula: treballs, resums, comentaris. Sé buscar informació i donar opinions i raonaments personals. Utilitze el vocabulari específic de cada matèria.						
	Puc escriure cartes a institucions, instàncies i sol·licituds o semblants; conec l'estructura i les expressions i recursos lingüístics més habituals d'estos escrits.						
	Tinc sempre present el motiu de l'escrit i el seu destinatari per a trobar l'estil més adequat. Puc formular les idees i les intencions de distintes formes: de manera més explícita, més indirecta, amb un to més objectiu o subjectiu, etc.						
	Agrupe els temes i les idees en paràgrafs i estructure els textos convenientment. Utilitze esquemes i esborranys, que revise per a enllaçar convenientment les oracions amb sintaxi complexa i vocabulari ric i variat. Només se m'escapen errors tipogràfics.						

Jo 15/10 es referix a la data d'autoavaluació en què l'aprenent va omplir este quadre per al valencià com a llengua ambiental. *Obj. 13/11* es referix al moment en què l'aprenent va identificar una necessitat d'aprenentatge, que es va formular com a objectiu didàctic. I *Ava 4/5* identifica la data d'avaluació de la consecució d'este objectiu. Els dos quadres negres en Ava, juntament amb els senyals al marge esquerre, certifiquen que l'aprenent va aconseguir els objectius proposats en *Obj. 13/11*.

En el cas del quadre *Què faig per aprendre fora de classe?*, la doble columna pot usar-se tant per a respondre en moments diferents com per a establir el contrast entre *el que he fet fins ara* i *el que m'agradaria fer*.

Com s'usen les diverses caselles?

Les 4 o 6 caselles que inclou cada ítem en moltes taules servixen bàsicament per a poder anotar diferents idiomes en un mateix quadre, com mostra este exemple:

Llegir:		Jo				
A1	Comprens noms i paraules corrents i frases molt senzilles que trobe en escrits del meu entorn (per exemple, en rètols i cartells, en horaris i anuncis per paraules).	Es				
		It	Fr			
A2	Comprens textos molt breus i senzills (com prospectes, menús, catàlegs o cartes personals breus); sé buscar-hi la informació que m'interessa i que és previsible trobar-hi.	Es				
		It	Fr			
B1	Comprens la informació principal d'escrits molt habituals i quotidians (notícies i anuncis en la premsa, cartes personals, instruccions d'ús); en estos textos comprenc la descripció d'esdeveniments i l'expressió de sentiments personals.	Va				
		It				

Les inicials usades (*Es* per espanyol o castellà; *It* per italià, etc.) permeten identificar i comparar totes les llengües que maneja l'aprenent amb facilitat. Altres procediments que es poden usar també són colors o símbols diferents (associats a cada llengua), però resulten més opacs que les inicials i tant l'alumne com el docent o un tercer han de disposar d'una llegenda aclaridora. En qualsevol cas, s'utilitzen inicials, colors o símbols; cal negociar un únic sistema de signes per a tota la classe, a fi que l'alumnat pugui comparar fàcilment els seus Portfolios en les activitats d'aula.

Com es marca una casella?

A banda de la qüestió del nombre d'idiomes, es poden utilitzar diversos procediments per a marcar una casella, a més de la creu o del farciment. Un sistema que resulta profitós és el d'establir dos o tres graus graduals de consecució, com mostra esta llegenda:

- Comence a saber fer estes activitats en algunes circumstàncies.
- Puc resoldre bastants situacions d'este tipus, d'una manera satisfactòria.
- Sé fer estes activitats sempre i sense dificultats rellevants.

Els tres graus progressius d'entramat permeten distingir amb més finor el grau de consecució d'un objectiu i, el que és més important, faciliten que l'aprenent pugua anotar de manera

explícita el seu reduït però important progrés en relativament poc de temps. Cal recordar que es requerix un llarg període d'aprenentatge per a aconseguir un nivell superior de domini d'una llengua o per a poder satisfer cada un dels descriptors dels quadres. Això pot resultar frustrant a l'alumnat, que pot vore que progressa poc en un curs.

Altres signes que alguns alumnes han utilitzat per a marcar les caselles amb altres significats són: *emoticones o smiles* (de mòbil o xats) per a avaluar un objectiu molt valorat per l'alumne; signes d'admiració o interrogació per a indicar satisfacció, importància o dubte en la consecució d'un descriptor o una categoria, etc.

Quan emplenar el PEL

3.2.3. Quan s'ha d'acudir al PEL?

La gran versatilitat del PEL fa que la resposta a este interrogant siga bastant abstracta en apariència. Direm que sempre que siga possible. Vorem perquè.

El *Passaport* es pot omplir amb llapis al principi i al final de cada nucli temporal: trimestre, unitat, curs, o més sovint, tantes vegades com es considere oportú.

Les activitats de la *Biografia* s'empraran aproximadament en una de cada sis sessions, per donar una xifra orientativa. Però la filosofia del PEL ha d'estar present en cada una de les sessions i en totes les matèries, no només en les llengües, perquè siga realment una eina potent. També a les altres matèries no lingüístiques, amb la idea que avaluen les competències comunicatives que s'han fet servir. Si volem que el nostre alumnat acabe assolint una bona competència comunicativa, hem d'anar tot el professorat a l'uníson.

Realment la resposta a quan o amb quina freqüència dedicarem temps a la biografia del PEL, serà també: “sempre que siga possible”. Ara bé, tant si es fa servir la *Biografia* en una de cada sis sessions, com si és en menys, el que hem de fer és que en cada classe, quan no es faça servir el PEL com a objecte físic, s’acomplisquen les funcions pedagògiques del PEL que han d’estar presents sempre a l’atmosfera de classe. En cada sessió caldrà recordar els objectius acordats (descriptors o focus d’un o de diversos descriptors), i no deixarem perdre cap oportunitat per animar-los a reflexionar sobre el seu aprenentatge.

Al *Dossier* es poden posar tants treballs per trimestre i per llengua com es considere oportú. També es pot utilitzar un *Dossier* per a cada llengua. Si és un treball gràfic realitzat en equip, es fan fotos amb una càmera digital perquè el treball conste al *Dossier* de la resta de companys de l’equip.

Hi ha diverses possibilitats de treballar el PEL, dependrà del centre. Ací hi ha algunes:

A) A principi de curs el professor o la professora pot suggerir a l’alumnat que trie tres objectius que crega que serà capaç d’aconseguir a curt termini. Estos objectius es convertiran en el centre d’atenció durant les properes setmanes. Els alumnes avaluaran el seu progrés i comprovaran la autoavaluació amb la del professor. També anotaran una data al costat de cada objectiu en la *Biografia* quan creguen que l’han aconseguit. Afegixen nous objectius contínuament. Cada alumne segueix el seu ritme i reflexiona sobre els objectius tantes vegades com calga. Quan se’ls autoavalua i els ha assolit se’n proposa de nous. A continuació, anoten la data al quadre corresponent del perfil de competències lingüístiques al *Passaport*.

B) A principi de curs el professor pot demanar als seus alumnes que ompliguen el *Passaport*, i també el perfil de competències lingüístiques. L’autoavaluació oferix una bona base per comentar i debatre a classe els objectius per al curs escolar com a definicions de domini.

Tota la classe participa en el consens dels objectius que cal aconseguir i que s’organitzen per competències. A les parets de la classe es penjen cartells amb estos objectius. Després, al primer trimestre, els alumnes anoten els objectius d’aprenentatge a la *Biografia* del PEL. A mesura que el trimestre avança, les activitats d’aprenentatge generen materials que podran guardar-se al dossier, que es revisa a final de trimestre.

C) L’alumnat amb un nivell més baix estableix una agenda individual d’aprenentatge a principi de curs, tenint en

compte el seu nivell actual de domini i els objectius a llarg termini. Els objectius individuals d'aprenentatge de la llengua s'establixen per a un període de quatre setmanes, la qual cosa significa que el dossier es revisa una vegada al mes, s'avalua el progrés i s'establixen els nous objectius d'aprenentatge.

En tots els casos el perfil de competències lingüístiques s'actualitza a final de curs.

Qui utilitza el PEL

3.2.4. Qui ha d'utilitzar el PEL?

El Portfolio l'ha d'utilitzar l'alumnat amb l'ajuda del professor de cada una de les llengües. Esta qüestió s'haurà de deixar clara a la coordinació de tots els professors de llengües del centre escolar.

Per la seua banda, el PEL pertany a l'aprenent, és a dir, ell o ella l'adquirix, hi acudix, el guarda i l'utilitza en els diversos contextos en què siga útil com en classes presencials d'aprenentatge de llengües, en situacions d'autoaprenentatge, en viatges i intercanvis escolars, etc. De la mateixa manera que se l'endú quan es produïxen canvis de centre escolar, quan realitza estades a l'estranger, etc. Amb l'ajuda del PEL i dels seus descriptors, l'alumnat reflexiona sobre les seues competències lingüístiques. Per esta raó molts títols del PEL comencen per "*El meu...*" i les preguntes de moltes taules estan formulades en 1a persona.

El propòsit últim és que l'aprenent pugua treballar amb el PEL de manera totalment autònoma, tot i que hem de ser conscients que l'alumnat de Secundària, de 12 fins a 18 anys, encara no ha assolit l'edat adulta i és convenient guiar-lo en el procés d'aprendre a utilitzar el PEL. Des d'esta òptica, els docents de llengües actuen com a dinamitzadors del PEL en l'aula i com a formadors de l'alumnat en l'ús d'este.

Pel que fa al professorat en general i als docents de llengües en particular, el fet que el PEL incloga totes les llengües de l'aprenent i que este desenrotlle experiències comporta que la millor opció per a implantar el PEL a l'aula amb caràcter plurilingüe és que diferents docents de llengües cooperen entre si. L'exemple més comú seria que els docents de llengües ambientals i estrangeres d'un mateix centre i grup treballaren conjuntament el PEL de tant en tant, en les assignatures corresponents i en altres espais comuns possibles (tutories, sessions d'estudi, setmanes culturals, etc.). Esta opció subratlla el caràcter pluringüe i transversal del PEL i supera les limitacions que patixen moltes matèries de Secundària, tancades dins l'horari i el programa d'un currículum preestablert.

Així, l'alumnat descobreix la transversalitat del PEL, la connexió entre els aprenentatges lingüístics realitzats en diferents

assignatures, la correlació entre les diferents situacions d'aprenentatge lingüístic, etc. Des d'un punt de vista pràctic, açò exigix molta coordinació entre el professorat, però permet que cada docent pugui concentrar-se a utilitzar el PEL únicament en la llengua objecte d'aprenentatge i que pugui aprofitar l'experiència que l'alumnat ha adquirit en les altres classes on també s'ha utilitzat el PEL.

En cas que no es pugui cooperar amb altres col·legues del centre, el docent sempre pot aplicar el PEL en una sola assignatura, siga de llengua estrangera o ambiental. En este cas, resulta fàcil i profitós vincular-lo amb l'aprenentatge de la llengua meta de la classe, però costa més fomentar la seua perspectiva plurilingüe. L'alumne pot sorprendre's d'haver de reflexionar sobre totes les llengües en classe d'un idioma o fins i tot tenir la sensació d'estar dedicant temps a una "cosa" que no pertany a cap assignatura.

Per últim, a l'hora d'acudir al PEL, ha de considerar-se que les seues tres seccions presenten requeriments diferents respecte al plurilingüisme i el pluriculturalisme. El Passaport de llengües i alguns apartats de la Biografia (per exemple, *Les meus llengües*) només tenen sentit des d'una perspectiva plurilingüe i pluricultural: l'aprenent hi ha d'escriure les dades relacionades de les diverses llengües amb què es comunica.

Entre els objectius finals del Portfolio està que l'alumnat siga conscient de la dimensió plurilingüe i que siga capaç de reconèixer quines estratègies emprava a l'hora d'aprendre dins i fora de la institució educativa a la qual pertany. És ben sabut que l'aprenentatge està molt relacionat amb la intel·ligència emocional. Si una persona gaudix mentre aprèn, recordarà este fet al llarg de la seua vida, perquè haurà quedat gravat a la seua memòria.

Participació de les famílies

3.3 Com han de participar les famílies?

En l'aprenentatge de llengües no es pot pretendre que només es realitze dins de l'àmbit acadèmic, sinó que ha de continuar fora d'este. És una tasca que acompanya l'individu al llarg de la seua vida i que ha de formar-ne part.

Per a explicar la participació de les famílies en l'ús del PEL, cal referir-se en primer lloc a una sèrie d'aspectes pràctics que suposa este instrument.

D'esta manera, observem com la proposta que constituïx el Portfolio té el caràcter de voluntarietat, seguint l'esperit de les disposicions i propostes formulades des del Consell d'Europa. Les conseqüències que comporta el caràcter volitiu del PEL seran analitzades en un apartat diferent d'este text, però és important adonar-se que, sense entrar en els avantatges i

desavantatges que suposa la voluntarietat de la proposta, la importància de la motivació és cabdal. I precisament en este punt és on observem amb claredat la importància de la implicació de les famílies.

En segon lloc, observem que la concepció del PEL el descriu com una proposta plurilingüe que integra també les llengües ambientals de l'alumnat. El PEL es basa en el fet que l'aprenentatge de les llengües en una Europa pluricultural i plurilingüe ha de suposar la integració i la interconnexió de tots estos aprenentatges. Es tracta que l'alumne aprenga més llengües aprofitant un conjunt de coneixements comuns a totes elles.

A més, el fet d'integrar les llengües ambientals de l'alumnat mereix una consideració una mica més detallada. Efectivament, el fet de posar al mateix nivell els diversos aprenentatges (i a més integrar-los) té unes conseqüències més trascendents en una comunitat bilingüe com la valenciana.

En tercer lloc, un altre aspecte que voldríem destacar del caràcter del PEL és la consideració de l'aprenentatge de les llengües com un procés que acompanya l'alumnat al llarg de tota la seua experiència vital.

Per fi, un aspecte que es deduïx *motu proprio* de la concepció del PEL és la necessitat d'interconnexió entre els docents i les famílies, que poden contribuir utilitzant la llengua materna a casa.

Precisament, i a partir d'esta consideració que acabem de fer, intentarem de mostrar com les reflexions anteriors ens aprofiten per a destacar la importància del paper de les famílies en la utilització del PEL.

Seguidament passem a analitzar com la família participa de transmetre a l'alumnat la visió de l'aprenentatge de llengües com un procés que dura sempre. Efectivament, si una família viu el procés educatiu en matèria de llengües des d'este punt de vista aconseguirà un rendiment major en l'aprenentatge de les llengües del seu fill/a, qui viurà l'escola com un element més en el seu desenrotllament vital i no com una obligatorietat.

Un altre punt en què participen les famílies és en el desenrotllament de les actituds de respecte cap a la diversitat de llengües i de cultures començant per la pròpia.

Pel que fa a la voluntarietat del treball amb el PEL resulta molt important la motivació aportada per les famílies.

Ara bé, l'anàlisi d'estos aspectes que acabem de vore suposa també una sèrie de situacions que no podem bandejar. En primer lloc, tot i que un dels objectius és aconseguir l'autonomia de

l'alumnat, les famílies han de contribuir a la adquisició dels recursos que té a l'abast per a incorporar capacitats lingüístiques noves, de manera que l'aprenent es responsabilitze del procés i pugui autoavaluar els seus progressos, els seus coneixements, etc.

A manera de conclusió, cal dir que només amb una adequada conscienciació per part de tota la comunitat educativa dels avantatges que suposa un instrument com este, contribuirem a l'èxit d'un aprenentatge basat en la comunicació per damunt de tot, en la integració de les realitats plurilingües, en el respecte a les cultures de què són vehicle les llengües, i en el foment de l'autonomia de l'alumne per a aconseguir que l'aprenentatge de llengües siga un procés viu, dinàmic i associat a la comunicació dia a dia.

Alguns exemples d'activitat que necessiten l'ajuda de la família són:

- ES19: "Vine a la meua festa! *Come to my party!*" Com ja s'ha explicat, els pares han de portar altres especialitats culinàries pròpies del seu poble per a la festa.
- ES22: "PEL? Això què és?" La seua tasca és escoltar els seus fills quan vagen a casa parlant-los del PEL i dir-los com és d'important que siguen els protagonistes del seu aprenentatge.
- ES21: "Qüestionari. Fas açò?" S'ajuda els fills a ser conscients de les estratègies d'aprenentatge que ja empen.

Activitats

4. ACTIVITATS D'APLICACIÓ DEL PEL A L'AULA

Les activitats complementàries del PEL pretendran motivar. En primer lloc farem una sèrie de consideracions generals. La primera de totes és el caràcter voluntari del PEL, tal i com fixa el Consell d'Europa en les seues directives. Aleshores, partint d'esta concepció, la motivació envers l'ús del Portfolio és un element cabdal en la posada en pràctica. L'interés d'este projecte prové bàsicament del caràcter internacional i dels beneficis indubtables que pot aportar als estats europeus membres i als seus ciutadans. El Ministeri d'Educació i Ciència concep la proposta que suposa el PEL com una oportunitat rellevant per a avançar en la millora de l'ensenyament de llengües en el nostre país: en la formació del professorat i de l'alumnat, així com també en el desenrotllament de materials i propostes didàctiques més modernes i enllaçades amb la investigació científica més avançada.

Un altre dels aspectes a destacar en el camí de la motivació de l'alumnat cap a l'ús del PEL és la integració de les llengües

ambientals que s'utilitza com a mitjà de relació amb l'entorn. La idea que planteja el PEL es basa en el fet que l'aprenentatge de les llengües a una Europa pluricultural i plurilingüe ha de suposar la integració i la interconnexió de tots estos aprenentatges, incloent la llengua de relació habituals dels alumnes entre ells i amb l'entorn. Així, l'alumnat es reconeix també en la matèria d'estudi, materialitzat en la llengua que utilitza com a mitjà de comunicació habitual. A més de tot el que hem esmentat, el fet de posar al mateix nivell els diversos aprenentatges (i a més integrar-los) té unes conseqüències més extenses en una comunitat com la valenciana. L'alumnat aprèn a valorar totes les llengües per la utilitat com a vehicle de comunicació, que són capaces de donar importància a la cultura de què són suport, etc. Cal fixar-nos en el fet que si l'aprenent integra de manera global tots els aprenentatges lingüístics que va adquirint al llarg de la seua vida, sense dubte la integració de la llengua amb què viu i amb la qual té la major part de les seues experiències al llarg de la seua vida és un element cabdal perquè l'alumne estiga motivat cap a l'aprenentatge.

Un altre dels aspectes importants és el de la necessitat del treball conjunt entre tots els docents. Com ja s'ha vist en una altra part d'este text, es fa necessari esta coordinació per tal de dur a terme la proposta del Portfolio. La implicació en la motivació és clara: la interconnexió suposarà un treball comú, un estalvi de temps, una rendibilització del temps, així com la fugida de repeticions innecessàries, de repetir continguts, etc.

Per fi, el darrer aspecte és el de considerar l'aprenentatge de llengües com una tasca que els ha d'acompanyar al llarg de tota la vida. Aleshores es configura la motivació també en este punt com una peça bàsica, ja que si l'alumne ha d'entendre este aprenentatge com una tasca lligada a la comunicació i a la interrelació entre els éssers humans, esta concepció depén de l'adequada posició de l'alumne envers allò que aprèn. És per això que també ací es mostra la motivació com un aspecte necessari.

Les activitats complementàries del PEL integren les dos llengües ambientals i l'estrangera, ja que pretenen **potenciar** l'ús i l'aprenentatge de **les dos llengües ambientals**. De tots és sabut que un poble que perd la seua llengua, perd la seua identitat. Un poble que perd la seua llengua, baixa la seua autoestima i pot arribar a sentir-se inferior a un altre.

La Llei d'ús i ensenyament del valencià ha fet possible que hui en dia parlar valencià estiga de moda, però encara queda molt de camí per recórrer perquè la normalització arribe, per exemple, als mitjans de comunicació, que encara són majoritàriament en castellà o fan uns espais molt reduïts en valencià. El valencià pot deixar de ser una llengua "de segona" i protagonitzar la vida social, cultural, econòmica i científica per poc que els seus

usuaris es capfiquen que ha de ser d'esta manera. Cal que els usuaris del valencià afavorim els comportaments comuns i conspirem a favor de la recuperació de l'estima d'una llengua i d'una cultura que ha de deixar de ser considerada com subalterna. Una cultura que ha de saber ocupar una altra vegada la primera fila de la seua presència dins de la societat valenciana, a fi de revaloritzar el seu caràcter com a llengua de primera, per a una ciència que també és de primera. Ha de donar suport a tota classe de relacions socials, econòmiques, culturals, polítiques i lúdiques. Únicament d'esta manera sobreviurà perquè la suma de molts esforços ben avinguts consolida una obra col·lectiva.

El PEL, promogut pel Consell d'Europa, és una garantia per evitar l'homogeneïtzació dels països membres de la Comunitat Europea. Incentiva les llengües minoritàries i els dóna més importància perquè estes han estat en desús durant molt anys i vol evitar que desapareguen. Per esta raó ja fa alguns anys que es promouen els projectes entre escoles i els instituts de diferents països d'Europa per tal de treballar un tema en comú i que els alumnes coneguen millor la realitat escolar d'altres països i la manera de treballar i estudiar que tenen estos.

La coordinació entre les totes les llengües és fonamental per tal d'evitar la repetició d'estructures comunes i, a més a més, incentivar la llengua oral que, al cap i a la fi, és a la qual menys temps se li dedica a l'aula. Les activitats proposades en esta guia palesen que les dos llengües oficials i la llengua o les llengües estrangeres poden anar unides i estar relacionades en una mateixa activitat plurilingüe i, fins i tot, interdisciplinar.

Per exemple l'activitat "Llenguart" fa que els professors de valencià, de castellà i d'anglès treballen en comú perquè els/les alumnes veguen que l'art i les llengües estan estretament relacionats amb la vida quotidiana.

L'activitat "El còmic plurilingüe" consistix a omplir les bafarades d'un còmic proposat amb totes les llengües que coneix l'alumne amb la salvetat que no pot preguntar i contestar amb la mateixa llengua.

Un altre exemple d'activitat que promou la integració de llengües és "Fem un spot", on també s'han d'utilitzar totes les llengües que conega l'aprenent.

Informació a la família

4.5 Informació als pares i mares.

El PEL és una proposta del Consell d'Europa que pretén integrar totes les llengües que hi ha al voltant de cada ciutadà de la Comunitat Europea. És una eina imprescindible en l'Europa pluricultural i plurilingüe en què vivim.

D'una banda, a l'àmbit escolar és cada vegada més comú trobar-se amb alumnes d'altres països, la qual cosa enriqueix el context en què es desenrotlla l'acte d'aprendre. Però no hem d'oblidar que esta situació també dificulta, i molt, la tasca del professor, perquè esta nova situació se suma als diferents nivells que hi ha en una mateixa classe. Açò suposa un "sobreesforç" per al professor que, la majoria de les vegades, ha de tirar mà de la seua bona disposició. Per això, s'hauria de reconèixer més la tasca tan important que realitzen. La societat de hui dia només fa que menysprear el que el professorat realitza. Tothom es creu amb dret d'opinar sobre la seua professió, sense saber el que fa este i el paper de mediador entre la institució (IES) i la família.

L'actitud que les famílies tenen sobre la institució escolar (IES) o sobre un dels membres que pertanyen a esta (professor/professora) és la que els seus fills "hereten". Amb tot açò volem dir que si en un determinat moment fa un comentari negatiu sobre l'IES o un professor o professora, el seu fill tendirà a repetir eixe mateix comentari als seus amics i eixa, malauradament, serà la seua visió sobre la institució educativa.